

Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Σύντομος Οδηγός για τα

Δικαιώματα Διανοητικής Ιδιοκτησίας,
την Ανοικτή Πρόσβαση, τη Λογοκλοπή
και τη Χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης
στην Ακαδημαϊκή Κοινότητα

Η έκδοση διατίθεται με άδεια Creative Commons CC Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα (CC BY NC ND)

Μπορείτε να την αναδιανείμετε ελεύθερα με κατάλληλη αναφορά στην πηγή, για μη εμπορικούς σκοπούς και χωρίς καμία τροποποίηση.

Πανεπιστήμιο Κύπρου, 2026

Ο παρών οδηγός εκπονήθηκε από το Γραφείο της Αντιπρυτανείας Ακαδημαϊκών Υποθέσεων του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Συγγραφή:

Καθ. Τατιάνα-Ελένη Συνοδινού, Τμήμα Νομικής,
Αντιπρύτανης Ακαδημαϊκών Υποθέσεων (ΑΑΥ)

Χρυστάλλα Ψύλλου, Ειδική Επιστήμονας Έρευνας

Επιμέλεια έκδοσης:

Κωνσταντίνος Παναγιώτου, Λειτουργός Πανεπιστημίου, Γραφείο ΑΑΥ

Σχεδιασμός / Σελιδοποίηση:

Πόπη Πάλμα Κωνσταντίνου, Γραφείο Εκδόσεων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Εισαγωγή	6
Κεφάλαιο 1: Διανοητική Ιδιοκτησία	7
1.1. Τι είναι η Διανοητική Ιδιοκτησία;	7
1.2. Κύριοι τύποι δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας	7
1.2.1. Πνευματικά Δικαιώματα	7
1.2.2. Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας (Πατέντες)	8
1.2.3 Εμπορικά Σήματα	9
1.2.4. Βιομηχανικά Σχέδια	9
1.2.5. Εμπορικά Μυστικά	10
1.2.6. Δικαιώματα Φυτικών Ποικιλιών	10
Κεφάλαιο 2: Δικαιούχοι των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας	11
2.1. Πνευματικά Δικαιώματα	11
2.1.1. Ακαδημαϊκό και Διοικητικό Προσωπικό	11
2.1.2. Φοιτητές/τριες	12
2.1.3. Καθεστώς συνιδιοκτησίας	13
2.1.4. Επίλυση Διαφορών	13
2.2. Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας	14
2.2.1. Ακαδημαϊκό και Διοικητικό προσωπικό	14
2.2.2. Φοιτητές/τριες	14
2.2.3. Συνιδιοκτησία Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας	15
2.3. Σήματα	16
2.4. Βιομηχανικά Σχέδια και Υποδείγματα	16
2.5. Διαχείριση της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου	16
Κεφάλαιο 3: Προστασία των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας	17
3.1. Τι περιλαμβάνει η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας;	17
3.2. Τι περιλαμβάνει η προστασία διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας;	18
3.3. Τι και πώς προστατεύουν τα εμπορικά σήματα;	18
3.4. Ποιο είναι το πεδίο προστασίας των δικαιωμάτων επί βιομηχανικών σχεδίων ή υποδειγμάτων;	19
3.5. Τι και πώς προστατεύουν τα εμπορικά απόρρητα;	19
3.6. Τι και πώς προστατεύουν τα δικαιώματα επί φυτικών ποικιλιών;	19

Κεφάλαιο 4: Εξαιρέσεις	20
4.1. Πνευματική Ιδιοκτησία (Copyright)	20
4.2. Διπλώματα Ευρεσιτεχνίας (Patents)	21
4.3. Εμπορικά Σήματα (Trademarks)	21
4.4. Βιομηχανικά Σχέδια και Υποδείγματα (Industrial Designs)	22
4.5. Εμπορικά Απόρρητα	23
4.6. Φυτικές Ποικιλίες	23
Κεφάλαιο 5: Ανοικτή Πρόσβαση	24
5.1. Τι είναι η Ανοικτή Πρόσβαση;	24
5.2. Η Ανοικτή Πρόσβαση στο Πανεπιστήμιο Κύπρου	24
5.3. Ποιες είναι οι διαφορετικές μορφές Ανοικτής Πρόσβασης στο πανεπιστήμιο;	24
5.4. Συμφωνίες Μετασχηματισμού (Transformative agreements)	24
5.5. Πώς μπορούν οι φοιτητές/τριες να αποκτήσουν πρόσβαση σε υλικό Ανοικτής Πρόσβασης στο ΠΚ;	25
5.6. Τι ισχύει για τις εργασίες και διατριβές που διατίθενται μέσω του Ιδρυματικού αποθετηρίου του ΠΚ;	25
Κεφάλαιο 6: Συστάσεις για τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης (TN)	26
6.1. Χρήση εργαλείων TN στο Πανεπιστήμιο Κύπρου	26
6.2. Πώς μπορεί η χρήση εργαλείων TN να ενισχύσει τις δεξιότητες κριτικής σκέψης; ...	26
6.3. Πώς μπορούν οι διδάσκουσες/ντες να ενσωματώσουν τα εργαλεία TN σε εργασίες μαθήματος;	26
6.4. Τι πρέπει να δηλώνουν οι φοιτητές/τριες όταν χρησιμοποιούν εργαλεία TN στις εργασίες τους;	26
6.5. Σε τι πρέπει να είναι προσεκτικοί οι φοιτητές/τριες κατά τη χρήση εργαλείων TN;	27
6.6. Τι προφυλάξεις πρέπει να λαμβάνουν οι φοιτητές/τριες όσον αφορά τη λογοκλοπή με εργαλεία TN;	27
6.7. Ποιος είναι υπεύθυνος για τη χρήση και την ακρίβεια των πληροφοριών που παράγονται από εργαλεία TN;	27
Κεφάλαιο 7: Λογοκλοπή	28
7.1. Τι είναι η λογοκλοπή;	28
7.2. Είδη λογοκλοπής	28
7.3. Συστάσεις Πανεπιστημίου Κύπρου αναφορικά με τη λογοκλοπή μέσω της χρήσης εργαλείων TN	29
7.4. Τρόποι Αποφυγής της Λογοκλοπής	29
7.5. Πειθαρχικά Μέτρα για Λογοκλοπή	29
7.6. Υποστήριξη	29
Πηγές	30

Εισαγωγή

Η προστασία της διανοητικής ιδιοκτησίας στο ακαδημαϊκό περιβάλλον αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο για την αξιοποίηση της γνώσης, την προώθηση της καινοτομίας και την επιδίωξη της αριστείας. Παρέχει στους δημιουργούς/εφευρέτες επίσημη αναγνώριση για το έργο τους καθώς και την απαιτούμενη προστασία για να επενδύσουν πόρους, χρόνο και γνώση στην ανάπτυξη καινοτόμων ιδεών, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο το κύρος του Πανεπιστημίου και το όραμά του για αριστεία και βιώσιμη ανάπτυξη. Παράλληλα, προάγει την ακαδημαϊκή ακεραιότητα, διασφαλίζοντας την πρωτοτυπία της έρευνας και την αναγνώριση και προστασία του παραγόμενου έργου.

Ο παρών Οδηγός απευθύνεται στην ακαδημαϊκή κοινότητα του Πανεπιστημίου Κύπρου και αποσκοπεί στην ενημέρωσή της αναφορικά με τις σύνθετες πτυχές των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας στο ακαδημαϊκό περιβάλλον και στη βέλτιστη αξιοποίησή τους. Μέσα από τον Οδηγό και την παράθεση σαφών ορισμών και πρακτικών παραδειγμάτων, οι φοιτητές/τριες, διδάσκοντες/ουσες και ερευνητές/τριες του Πανεπιστημίου Κύπρου μπορούν να ενημερωθούν για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας επί των έργων που παράγονται στο Πανεπιστήμιο, τον τρόπο πρόσβασης και διάθεσης έργων μέσω Ανοικτής Πρόσβασης, την υπεύθυνη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στο ακαδημαϊκό περιβάλλον, καθώς και τις διάφορες μορφές λογοκλοπής και τρόπους αποφυγής της.

Ειδικότερα, ο Οδηγός απαρτίζεται από τα εξής επτά (7) κεφάλαια:

- Κεφάλαιο 1:** Ορισμοί και βασικές έννοιες της Διανοητικής Ιδιοκτησίας, με παρουσίαση των κύριων τύπων δικαιωμάτων.
- Κεφάλαιο 2:** Δικαιούχοι των δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας στο ακαδημαϊκό περιβάλλον και ζητήματα συνιδιοκτησίας.
- Κεφάλαιο 3:** Προστασία και εύρος των δικαιωμάτων Διανοητικής Ιδιοκτησίας.
- Κεφάλαιο 4:** Εξαιρέσεις που επιτρέπουν την αξιοποίηση της Διανοητικής Ιδιοκτησίας στο ακαδημαϊκό περιβάλλον.
- Κεφάλαιο 5:** Κατευθυντήριες γραμμές για την πρόσβαση, χρήση και διάθεση έργων μέσω Ανοικτής Πρόσβασης.
- Κεφάλαιο 6:** Συστάσεις για την υπεύθυνη και δεοντολογική χρήση εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης στην έρευνα και τη διδασκαλία.
- Κεφάλαιο 7:** Ορισμός και τύποι λογοκλοπής και τρόποι αποφυγής της.

1.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ;

Η Διανοητική Ιδιοκτησία (ΔΙ) αναφέρεται στην ιδιοκτησία ενός φυσικού ή νομικού προσώπου επί προϊόντων της ανθρώπινης διάνοησης, όπως τα δημιουργικά έργα και οι ανακαλύψεις.

Οι βασικοί τύποι δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας είναι τα πνευματικά και συγγενικά δικαιώματα, τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας, δικαιώματα σε εμπορικά σήματα, δικαιώματα για βιομηχανικά σχέδια και υποδείγματα, εμπορικά μυστικά και δικαιώματα σε φυτικές ποικιλίες. Η προστασία παρέχει στους δικαιούχους αποκλειστικά δικαιώματα εκμετάλλευσης καθώς και λήψης δικαστικής προστασίας σε περιπτώσεις παράνομης και μη εξουσιοδοτημένης χρήσης από τρίτους. Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας μπορούν να μεταβιβαστούν, να εκχωρηθούν ή να τύχουν αδειοδότησης.

Για τα πανεπιστήμια, η ΔΙ είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία των αποτελεσμάτων της έρευνας, των καινοτομιών και του εκπαιδευτικού υλικού, ενισχύοντας και παρέχοντας κίνητρα για ένα περιβάλλον δημιουργικότητας και συνεργασίας.

1.2. ΚΥΡΙΟΙ ΤΥΠΟΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

1.2.1 ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Τα πνευματικά δικαιώματα αποκτώνται αναφορικά με πρωτότυπα έργα, όπως ερευνητικά άρθρα, ακαδημαϊκά εγχειρίδια, λογισμικό, βάσεις δεδομένων, οπτικοακουστικό περιεχόμενο, μουσική και εικαστικά έργα που δημιουργούνται από το ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό και τους/τις φοιτητές/τριες. Ο δημιουργός ή άλλος δικαιούχος έχει το δικαίωμα αναπαραγωγής, διανομής, παρουσίασης στο κοινό, δημόσιας εκτέλεσης και τροποποίησης του έργου του.

Τα πνευματικά δικαιώματα δεν προστατεύουν ιδέες, απλές πληροφορίες ή γεγονότα. Ωστόσο, προστατεύεται η πρωτότυπη έκφραση και εξειδίκευση μιας ιδέας με γραπτό λόγο ή άλλον τρόπο, όπως γραπτές οδηγίες και σκίτσα που εξηγούν ή απεικονίζουν μια ιδέα ή μέθοδο.

■ Τι μπορεί να προστατεύεται με πνευματικά δικαιώματα στο ακαδημαϊκό περιβάλλον;

- ο **Σημειώσεις διαλέξεων:** Πρωτότυπο εκπαιδευτικό υλικό.

- ο **Ερευνητικά άρθρα/κεφάλαια σε βιβλία:** Δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά και συλλογικούς τόμους.
- ο **Βιβλία:** Ακαδημαϊκά εγχειρίδια και έργα λόγου που συγγράφονται από μέλη ΔΕΠ.
- ο **Λογισμικό:** Προγράμματα ηλεκτρονικού υπολογιστή που αναπτύσσονται από φοιτητές/τριες ή προσωπικό.
- ο **Οπτικοακουστικό υλικό:** Οπτικοακουστικό υλικό ή ηχητικό περιεχόμενο που δημιουργείται από μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού ή φοιτητές/τριες στο πλαίσιο διαδικτυακού μαθήματος ή διάλεξης (π.χ. βίντεο σε Massive Open Online Courses – MOOCs, podcast για εξ αποστάσεως εκπαίδευση).
- ο **Γραπτά εξετάσεων:** Θέματα εξετάσεων που έχουν δημιουργηθεί από διδάσκοντες/ουσες στο πλαίσιο εξετάσεων ή άλλης αξιολόγησης.
- ο **Κινούμενα γραφικά ή ενημερωτικά γραφήματα (infographics):** για επεξήγηση επιστημονικών ή τεχνικών εννοιών.
- ο **Ιστότοποι:** που έχουν δημιουργηθεί από το προσωπικό ή τους/τις φοιτητές/τριες.
- ο **Εκθέσεις/δοκίμια:** Κείμενα και εργασίες φοιτητών/τριών στο πλαίσιο αξιολόγησης/εξετάσεων.

■ Τι είναι πρωτότυπο έργο;

Πρωτότυπο έργο είναι το «πνευματικό δημιούργημα» που αντανακλά τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του δημιουργού του και φέρει την «προσωπική του σφραγίδα». Η εφαρμογή τεχνικών περιορισμών ή κανόνων που περιορίζουν τη δημιουργική ελευθερία δεν οδηγεί σε πρωτοτυπία.

■ Πόσο διαρκεί η προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων;

Το έργο προστατεύεται καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του δημιουργού και για εβδομήντα (70) έτη μετά τον θάνατό του.

■ Πώς αποκτώνται τα πνευματικά δικαιώματα;

Τα πνευματικά δικαιώματα αποκτώνται αυτόματα με τη δημιουργία του έργου. Δεν απαιτείται καταχώριση, αν και είναι σκόπιμο να διατηρούνται αποδείξεις της δημιουργικής διαδικασίας (όπως, για παράδειγμα, αρχικές εκδόσεις του έργου κ.λπ.).

Αναγνωριστικά όπως το ISBN (βιβλία), το ISRC (ηχητικά έργα), το ISAN (οπτικοακουστικά) μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αποδείξεις.

■ Τι είναι τα συγγενικά δικαιώματα;

Τα συγγενικά δικαιώματα παρέχονται για την προστασία των ερμηνευτών (προσώπων που εκτελούν ή ερμηνεύουν έργα) και των οικονομικών συντελεστών της δημιουργίας (π.χ. παραγωγών). Τα δικαιώματα αυτά αποκτώνται σε σχέση με την εγγραφή σε υλικό φορέα και την εκτέλεση ή ερμηνεία πνευματικών έργων και τη μετάδοσή τους και διαρκούν πενήντα (50) έτη από την ημερομηνία εγγραφής, μετάδοσης, ερμηνείας ή εκτέλεσης.

Τα συγγενικά δικαιώματα παρέχουν προστασία στους εξής:

- καλλιτεχνικούς ερμηνευτές ή εκτελεστές,
- παραγωγούς οπτικοακουστικών έργων και ηχογραφήσεων,
- τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς οργανισμούς.

■ Παραδείγματα συγγενικών δικαιωμάτων στο Πανεπιστήμιο

- Οπτικοακουστικό υλικό που δημιουργείται στο στούντιο του Πανεπιστημίου
- Παραγωγή κινηματογραφικών έργων ή βίντεο από μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας
- Δημιουργία ιστοσελίδων και podcasts (οι ιστοσελίδες μπορεί να προστατεύονται ως βάσεις δεδομένων)
- Ηχογραφήσεις και βιντεοσκοπήσεις του Πολιτιστικού Κέντρου ή άλλων οντοτήτων
- Οπτικοακουστικό περιεχόμενο προώθησης και προβολής των προγραμμάτων σπουδών και δράσεων του Πανεπιστημίου.

■ Δικαίωμα βάσης δεδομένων

Το ειδικό (*suí generis*) δικαίωμα επί βάσης δεδομένων προστατεύει το περιεχόμενο μιας βάσης δεδομένων, αποτρέποντας την εξαγωγή και/ή την επαναχρησιμοποίηση του συνόλου ή ουσιώδους μέρους του περιεχομένου της.

Οι βάσεις δεδομένων που πληρούν τις προϋποθέσεις για το ειδικό αυτό καθεστώς προστασίας απολαμβάνουν προστασία για δεκαπέντε (15) έτη, αρχίζοντας είτε από την ημερομηνία δημιουργίας τους είτε από την ημερομηνία κατά την οποία κατέστησαν για πρώτη φορά διαθέσιμες στο κοινό.

Οποιαδήποτε ουσιώδης τροποποίηση του περιεχομένου της βάσης δεδομένων, η οποία συνεπάγεται νέα σημαντική επένδυση, παρέχει στη νέα τροποποιημένη βάση το δικαίωμα της ίδιας χρονικής διάρκειας προστασίας (ανανέωση για άλλα δεκαπέντε (15) χρόνια).

1.2.2. ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ (ΠΑΤΕΝΤΕΣ)

Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παρέχει αποκλειστικό δικαίωμα στον εφευρέτη να εμποδίζει τρίτους από το να χρησιμοποιούν, αναπαράγουν ή εκμεταλλεύονται την εφεύρεση χωρίς άδεια. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τα μέλη ΔΕΠ και τους/τις ερευνητές/τριες που αναπτύσσουν νέες τεχνολογίες και διαδικασίες.

■ Ποιοι τύποι εφευρέσεων μπορούν να κατοχυρωθούν με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας στο ακαδημαϊκό περιβάλλον;

Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας μπορούν να καλύπτουν εφευρέσεις όπως:

- **Νέα φαρμακευτικά προϊόντα:** Φάρμακα που αναπτύχθηκαν μέσω πανεπιστημιακής έρευνας, όπως π.χ. η φόρμουλα ενός εμβολίου.
- **Καινοτόμα μηχανολογικά σχέδια:** Μηχανικές συσκευές ή διαδικασίες που δημιουργούνται σε εργαστήρια.
- **Βιοτεχνολογικές μέθοδοι:** Τεχνικές γενετικής μηχανικής ή ιατρικής διάγνωσης.
- **Καινοτόμοι αλγόριθμοι.**

■ Ποια είναι η διάρκεια ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας;

Κατά κανόνα, ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ισχύει για είκοσι (20) έτη από την ημερομηνία καταχώρησής του. Κατόπιν, η εφεύρεση εισέρχεται στον δημόσιο τομέα και μπορεί να χρησιμοποιηθεί ελεύθερα από τρίτους.

■ Πώς αποκτάται ένα δίπλωμα ευρεσιτεχνίας;

Οι εφευρέτες πρέπει να καταχωρίσουν αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας στο αρμόδιο γραφείο ευρεσιτεχνιών σύμφωνα με την ισχύουσα [Πολιτική Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#), παρέχοντας λεπτομερείς περιγραφές και αξιώσεις σχετικά με την εφεύρεση.

■ Ποια είναι η διαδικασία κατάθεσης διπλώματος ευρεσιτεχνίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ);

Για εφευρέσεις που ανήκουν στο ΠΚ (δηλαδή εφευρέσεις που δημιουργούνται από προσωπικό του ΠΚ ή, σε ορισμένες περιπτώσεις, από φοιτητές/τριες του ΠΚ), η καταχώριση γίνεται υποχρεωτικά μέσω του Τομέα Διαχείρισης Καινοτομίας της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας (ΥΥΕΚ) του ΠΚ.

1.2.3. ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ

Ένα εμπορικό σήμα προστατεύει λέξεις, φράσεις, σύμβολα ή σχέδια που προσδιορίζουν και διαφοροποιούν την πηγή αγαθών ή υπηρεσιών. Τα πανεπιστήμια μπορούν να χρησιμοποιούν εμπορικά σήματα για τα λογότυπά τους, τις ονομασίες προγραμμάτων και τα εμπορεύσιμα προϊόντα με την επωνυμία τους.

■ Τι προστατεύει ένα εμπορικό σήμα στο πανεπιστημιακό περιβάλλον;

Τα εμπορικά σήματα προστατεύουν διάφορα διακριτικά στοιχεία, όπως:

- **Λογότυπα του πανεπιστημίου:** Το επίσημο έμβλημα που χρησιμοποιείται σε υλικά επικοινωνίας και προώθησης ή η μασκότ του πανεπιστημίου.
- **Ονομασίες προγραμμάτων σπουδών και ερευνητικών εργαστηρίων και κέντρων:** Μοναδικοί τίτλοι για συγκεκριμένα ακαδημαϊκά προγράμματα.
- **Εμπορεύματα:** Προϊόντα, όπως ρούχα και αξεσουάρ, που φέρουν την επωνυμία ή το λογότυπο του πανεπιστημίου ή προϊόντα που προκύπτουν από εφευρέσεις που ανήκουν στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

■ Ποια είναι η διάρκεια ενός εμπορικού σήματος;

Η καταχώριση ενός εμπορικού σήματος ισχύει για αρχική περίοδο δέκα (10) ετών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, αλλά μπορεί να διαρκέσει επ' αόριστον, εφόσον γίνεται ενεργή χρήση του σήματος και ανανεώνεται ανά διαστήματα δέκα (10) ετών.

■ Πώς αποκτάται ένα εμπορικό σήμα;

Τα εμπορικά σήματα καταχωρίζονται στο αρμόδιο γραφείο ([Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Διανοητικής Ιδιοκτησίας](#)) για να εξασφαλίσουν νομική προστασία και να αποτρέψουν τη μη εξουσιοδοτημένη χρήση τους από τρίτους.

■ Ποια είναι η διαδικασία κατάθεσης αίτησης για εμπορικό σήμα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου;

Σύμφωνα με την ισχύουσα [Πολιτική Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#), για εμπορικά σήματα που σχετίζονται με προϊόντα ή υπηρεσίες του ΠΚ ή με αποτελέσματα που δημιουργούνται από προσωπικό του ΠΚ, η καταχώριση γίνεται μέσω του Τομέα Διαχείρισης Καινοτομίας της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας του ΠΚ.

1.2.4. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ

Ο όρος βιομηχανικό σχέδιο αναφέρεται στα αισθητικά χαρακτηριστικά ενός προϊόντος, όπως το σχήμα, η διαμόρφωση ή το μοτίβο της επιφάνειάς του. Αυτό είναι σχετικό για Σχολές και Τμήματα που δραστηριοποιούνται στον σχεδιασμό προϊόντων και στη μηχανική.

■ Τι προστατεύει το βιομηχανικό σχέδιο;

Το βιομηχανικό σχέδιο προστατεύει τον οπτικό σχεδιασμό προϊόντων που δημιουργούνται από φοιτητές/τριες ή ακαδημαϊκό προσωπικό, όπως:

- **Πρωτότυπα προϊόντα:** Μοναδικά σχέδια που αναπτύσσονται στο πλαίσιο μαθημάτων ή εργαστηρίων σχεδιασμού ή μηχανικής.
- **Καταναλωτικά αγαθά:** Καινοτόμα σχέδια προϊόντων που δημιουργούνται από φοιτητές/τριες.
- **Καλλιτεχνικές δημιουργίες:** Σχέδια μόδας ή έργα τέχνης.

■ Ποια είναι η διάρκεια προστασίας ενός βιομηχανικού σχεδίου;

Ένα εγγεγραμμένο βιομηχανικό σχέδιο στην Κύπρο προστατεύεται για είκοσι πέντε (25) έτη, υπό την προϋπόθεση ότι καταβάλλονται τα τέλη ανανέωσης ανά πενταετία.

■ Πώς αποκτάται η προστασία βιομηχανικού σχεδίου;

Για την απόκτηση προστασίας, πρέπει να κατατεθεί αίτηση στην αρμόδια αρχή ([Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Διανοητικής Ιδιοκτησίας](#)), με λεπτομερή περιγραφή των χαρακτηριστικών του σχεδίου και υποβολή οπτικών αναπαραστάσεων.

Ο δικαιούχος του βιομηχανικού σχεδίου αποκτά το **αποκλειστικό δικαίωμα εκμετάλλευσής του**, δηλαδή το δικαίωμα κατασκευής και εν γένει εμπορικής αξιοποίησης, απαγορεύοντας τη χρήση του από οποιοδήποτε τρίτο πρόσωπο χωρίς τη συγκατάθεσή του.

■ Ποια είναι η διαδικασία κατάθεσης αίτησης για βιομηχανικό σχέδιο στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΠΚ);

Σύμφωνα με την [Πολιτική Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#), για βιομηχανικά σχέδια που δημιουργούνται από προσωπικό ή φοιτητές/τριες του ΠΚ και των οποίων κύριος είναι το ΠΚ, η καταχώριση γίνεται μέσω του Τομέα Διαχείρισης Καινοτομίας της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας του ΠΚ.

Παραδείγματα

- Το εξωτερικό περίβλημα μιας φορητής ιατρικής συσκευής.
- Ο σχεδιασμός μη επανδρωμένου αεροσκάφους (drone) που συνδυάζει μοναδική εμφάνιση με αεροδυναμική.
- Ο σχεδιασμός διεπαφής ενός ειδικά κατασκευασμένου μηχανικού πίνακα οργάνων ή πίνακα ελέγχου.

1.2.5. ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΜΥΣΤΙΚΑ

Παρόλο που αξιοποιείται πιο σπάνια στο ακαδημαϊκό περιβάλλον, ορισμένες εμπιστευτικές πληροφορίες μπορεί να διατηρούνται ως εμπορικά μυστικά, ιδίως σε συνεργασίες με τη βιομηχανία ή νεοφυείς επιχειρήσεις (startups).

■ Πώς αποκτάται η προστασία σε εμπορικό μυστικό (απόρρητο);

Για να χαρακτηριστεί μια πληροφορία ως εμπορικό μυστικό, πρέπει να πληροί τρεις βασικές προϋποθέσεις:

- να είναι εμπιστευτική (δηλαδή να μην είναι γενικά γνωστή ή εύκολα προσβάσιμη),
- να έχει εμπορική αξία λόγω της εμπιστευτικότητάς της,
- να έχουν ληφθεί εύλογα μέτρα από τον κάτοχό της για τη διατήρηση αυτής της εμπιστευτικότητας. Τέτοια μέτρα περιλαμβάνουν συμφωνίες εμπιστευτικότητας (NDAs), περιορισμένη πρόσβαση και εσωτερικές πολιτικές ασφαλείας.

Η νόμιμη απόκτηση εμπορικών απορρήτων, όπως μέσω ανεξάρτητης ανακάλυψης ή ανάλυσης προϊόντων, επιτρέπεται, ενώ η μη εξουσιοδοτημένη χρήση ή αποκάλυψή τους (όπως παραβίαση συμφωνιών εμπιστευτικότητας ή υποκλοπή) απαγορεύεται και μπορεί να οδηγήσει σε νομικές κυρώσεις.

Η σωστή τεκμηρίωση, οι έλεγχοι πρόσβασης και η ενημέρωση του προσωπικού είναι απαραίτητα για την προστασία ευαίσθητων ερευνητικών δεδομένων, τεχνογνωσίας και άλλων εμπιστευτικών πληροφοριών που ενδέχεται να μην κατοχυρώνονται με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ή να μην δημοσιεύονται.

Παραδείγματα

- Ιδιόκτητες μεθοδολογίες που εφαρμόζονται σε εργαστήριο πριν από τη δημοσίευση.
- Εμπορικές στρατηγικές νεοφυών επιχειρήσεων συνδεδεμένων με το πανεπιστήμιο.
- Ιδιόκτητη διαδικασία παραγωγής που έχει αναπτυχθεί σε εργαστήριο υλικών.
- Εμπιστευτικοί αλγόριθμοι που αξιοποιούνται στην επεξεργασία σήματος ή τη μηχανική μάθηση.
- Πρωτόκολλα δοκιμών για ποιοτικό έλεγχο στη δομική ή αεροδιαστημική μηχανική.
- Ιδιόκτητοι αλγόριθμοι αξιολόγησης φοιτητών.

1.2.6. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΦΥΤΙΚΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ

Αφορούν την προστασία νέας ποικιλίας φυτών.

■ Πώς προστατεύεται μια φυτική ποικιλία;

Η νομική προστασία μιας ποικιλίας φυτού παρέχεται μόνο μετά από επίσημη καταχώριση.

Για να είναι επιλέξιμη μια ποικιλία για προστασία, πρέπει να πληροί τα ακόλουθα κριτήρια:

Διακρίσιμότητα: να διακρίνεται σαφώς από άλλες γνωστές ποικιλίες.

Ομοιομορφία: να παρουσιάζει ομοιομορφία στα χαρακτηριστικά της.

Σταθερότητα: να παραμένει σταθερή μετά από επαναλαμβανόμενο πολλαπλασιασμό.

Νέα ποικιλία: να μην έχει διατεθεί στο εμπόριο για περισσότερο από ένα έτος στην Κύπρο ή τέσσερα έτη στο εξωτερικό.

Επιπλέον, πρέπει να έχει περάσει επίσημες δοκιμές, συμπεριλαμβανομένης της δοκιμής VCU (Καλλιεργητική και Χρηστική Αξία), οι οποίες αξιολογούν τα γενετικά και γεωργικά της χαρακτηριστικά. Απαραίτητη είναι και η ύπαρξη κατάλληλου και εγκεκριμένου ονόματος ποικιλίας.

Η χορηγούμενη προστασία, ανάλογα με το είδος, διαρκεί έως και εικοσιπέντε με τριάντα (25–30) έτη, προσφέροντας αποκλειστικά δικαιώματα στους δημιουργούς νέων ποικιλιών. Έτσι, τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά ιδρύματα μπορούν να διασφαλίσουν την εμπορική αξιοποίηση της καινοτομίας τους στον τομέα της γεωπονίας και της βιολογίας.

Παράδειγμα

- Μια ανθεκτική στην ξηρασία ποικιλία σιταριού, που έχει αναπτυχθεί από ερευνητική ομάδα.

Κατά κανόνα, τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας ανήκουν στον εφευρέτη ή στον δημιουργό του έργου ή στο πρόσωπο που έχει προβεί σε καταχώριση του αποτελέσματος της διανοητικής δημιουργίας ή συμβολής (δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, εμπορικό σήμα, βιομηχανικό σχέδιο κ.λπ.).

Ωστόσο, υπάρχουν ειδικοί κανόνες και αρχές βάσει των οποίων τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας μπορούν να μεταβιβαστούν στο ΠΚ, είτε υπό την ιδιότητά του ως εργοδότη είτε ως φορέα που αναθέτει την παραγωγή έργου προστατευόμενου με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

Στο πλαίσιο αυτό, το ΠΚ μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να αναγνωριστεί ως ο δικαιούχος των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που παράγονται ή δημιουργούνται από το διοικητικό και ακαδημαϊκό προσωπικό, τους/τις ερευνητές/τριες και τους/τις φοιτητές/τριες.

2.1. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

2.1.1. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

■ Ποιος είναι ο δικαιούχος των πνευματικών δικαιωμάτων;

Ο εργοδότης είναι ο δικαιούχος των πνευματικών δικαιωμάτων που δημιουργούνται από έναν εργαζόμενο κατά τη διάρκεια της απασχόλησής του και στο πλαίσιο των καθηκόντων του.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου αναγνωρίζεται ως δικαιούχος των πνευματικών δικαιωμάτων που δημιουργούνται από άτομα τα οποία εργοδοτούνται από το Πανεπιστήμιο, αναφορικά με άυλα αγαθά που δημιουργήθηκαν ή παρήχθησαν κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και στο πλαίσιο της σύμβασης εργασίας τους.

■ Ποιοι μπορούν να αναγνωριστούν ως εργοδοτούμενοι;

Συγκεκριμένα, αλλά όχι περιοριστικά:

- (α) τα μέλη του Ακαδημαϊκού Προσωπικού και του Ειδικού Διδακτικού Προσωπικού,
- (β) τα υπόλοιπα μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (π.χ. Επισκέπτες Ακαδημαϊκοί, Ειδικοί Επιστήμονες, Μεταδιδακτορικοί/ές Ερευνητές/τριες),
- (γ) τα μέλη του Διοικητικού Προσωπικού και
- (δ) φοιτητές/τριες ή άλλα πρόσωπα που εργοδοτούνται από το Πανεπιστήμιο.

■ Υπάρχουν εξαιρέσεις;

Βάσει της [Πολιτικής Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#), τα μέλη του Ακαδημαϊκού Προσωπικού αναγνωρίζονται ως δικαιούχοι των πνευματικών δικαιωμάτων για τα ακόλουθα έργα που δημιουργούν οι ίδιοι:

- (α) έργα τέχνης,
- (β) λογοτεχνικά έργα,
- (γ) βιβλία,
- (δ) κείμενα προς δημοσίευση σε βιβλία,
- (ε) ακαδημαϊκά άρθρα,
- (στ) ερευνητικές εργασίες,
- (ζ) διατριβές,
- (η) εργασίες και παρουσιάσεις σε συνέδρια,
- (θ) ηχογραφήσεις,
- (ι) βίντεο.

■ Προγράμματα υπολογιστών και βάσεις δεδομένων που δημιουργούνται από εργοδοτούμενους στο Πανεπιστήμιο Κύπρου

Τα προγράμματα υπολογιστών και οι βάσεις δεδομένων που παράγονται στο πλαίσιο σύμβασης εργασίας ή ανάθεσης έργου ανήκουν στο Πανεπιστήμιο.

Αν μέλος του ακαδημαϊκού προσωπικού αναπτύξει λογισμικό εκτός του αντικειμένου των καθηκόντων του, μπορεί, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, να διατηρήσει τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας του.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου ενθαρρύνει τους/τις ακαδημαϊκούς και τους/τις ερευνητές/τριες του να διαθέτουν το λογισμικό τους ως Λογισμικό Ανοικτού Κώδικα, σύμφωνα με τις αρχές της Ανοικτής Επιστήμης (βλ. [Πολιτική Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#)).

Οι δημιουργοί έχουν τη δυνατότητα να διανείμουν το λογισμικό τους με ανοικτές ή κλειστές άδειες και να αποφασίσουν εάν θα το μετατρέψουν από ανοικτή σε κλειστή άδεια για σκοπούς εμπορικής εκμετάλλευσης.

Περισσότερες πληροφορίες αναφορικά με την ιδιοκτησία, διαχείριση δικαιωμάτων, αδειοδότηση, δημοσίευση και αξιοποίηση του ερευνητικού λογισμικού στο Πανεπιστήμιο Κύπρου είναι διαθέσιμες στο έγγραφο [«Κατευθυντήριες Γραμμές για τη Δημοσίευση και Αξιοποίηση Ερευνητικού Λογισμικού»](#) που αποτελεί υποστηρικτικό Παράρτημα της [Πολιτικής Αξιολόγησης και Προστασίας Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#).

■ Εμπορικές συμφωνίες ή συμφωνίες χρηματοδότησης με τρίτους

Οι δημιουργοί των αποτελεσμάτων έρευνας που ανήκουν στο Πανεπιστήμιο Κύπρου δεν επιτρέπεται, σε σχέση με τα αποτελέσματα αυτά, να συνάπτουν εμπορικές ή χρηματοδοτικές συμφωνίες με τρίτους. Τέτοιες συμφωνίες συνάπτονται αποκλειστικά μέσω του Τομέα Διαχείρισης Καινοτομίας της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας (ΥΥΕΚ).

2.1.2. ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ

Τα πνευματικά δικαιώματα επί έργων που δημιουργούνται από φοιτητές/τριες και υποβάλλονται στο Πανεπιστήμιο στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών τους υποχρεώσεων ανήκουν στους ίδιους τους/τις φοιτητές/τριες, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν δημιουργήσει την πρωτότυπη μορφή του έργου (π.χ. συγγραφή γραπτού έργου ή πηγαίου κώδικα προγράμματος υπολογιστή, μορφή ενός σχεδίου, σύνθεση μουσικής, δημιουργία εικόνας, οπτικοακουστικού υλικού κ.λπ.).

■ Υπάρχουν εξαιρέσεις;

Σε περίπτωση ύπαρξης σύμβασης εργασίας μεταξύ του/της φοιτητή/τριας και του Πανεπιστημίου, τα έργα που δημιουργούνται στο πλαίσιο εκπλήρωσης της σύμβασης ανήκουν στο Πανεπιστήμιο, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά.

Ομοίως, στην περίπτωση σύμβασης παροχής υπηρεσιών μεταξύ του/της φοιτητή/τριας και του Πανεπιστημίου που αφορά διανοητική δημιουργία, τα έργα που δημιουργούνται στο πλαίσιο εκπλήρωσης της σύμβασης ανήκουν στο Πανεπιστήμιο, εκτός εάν έχει συμφωνηθεί διαφορετικά.

■ Παράγωγα έργα που δημιουργούνται από φοιτητές/τριες

Εάν το έργο ενός/μιας φοιτητή/τριας τροποποιεί, αναπτύσσει περαιτέρω ή αναπαράγει ουσιωδώς προγενέστερο έργο τρίτου (δηλαδή όταν το έργο του/της φοιτητή/τριας αποτελεί παράγωγο έργο που συνιστά διασκευή, τροποποίηση ή μετατροπή προϋπάρχοντος έργου), τότε η αναπαραγωγή, δημοσίευση ή διανομή του παράγωγου έργου με οποιονδήποτε τρόπο προϋποθέτει την άδεια του δημιουργού του αρχικού έργου.

Παραδείγματα

1. Προσαρμοσμένο Λογισμικό ή Τροποποιημένος Κώδικας

- Φοιτητής/τρια προσαρμόζει διαθέσιμο λογισμικό ανοιχτού κώδικα, προσθέτοντας νέες λειτουργίες ή βελτιώνοντας την απόδοσή του, στο πλαίσιο ερευνητικού έργου ή εργασίας μαθήματος.
- Ανάπτυξη νέας διεπαφής χρήστη ή πρόσθετου (plugin) βασισμένου σε υπάρχουσα πλατφόρμα λογισμικού

2. Αναθεωρημένες Διπλωματικές Εργασίες ή Επιστημονικά Άρθρα

- Φοιτητής/τρια συγγράφει διπλωματική εργασία βασισμένη σε προηγούμενες ερευνητικές εργασίες, προσθέτοντας νέα ανάλυση, δεδομένα ή ερμηνείες.

3. Μεταφρασμένα Κείμενα ή Εκπαιδευτικό Υλικό

- Μετάφραση βιβλίων, σημειώσεων διαλέξεων ή άρθρων σε άλλη γλώσσα, με προσθήκη διευκρινίσεων ή παραδειγμάτων προσαρμοσμένων για νέο κοινό.
- Προσαρμογή υφιστάμενου προγράμματος σπουδών ώστε να ανταποκρίνεται σε διαφορετικό πολιτισμικό ή ακαδημαϊκό πλαίσιο.

4. Ανασυνδυασμένο Πολυμεσικό Υλικό

- Επεξεργασία και συνδυασμός οπτικογραφημένων διαλέξεων ή ντοκιμαντέρ που έχουν δημιουργηθεί από τρίτους για τη παραγωγή/εκπόνηση νέου εκπαιδευτικού οπτικοακουστικού υλικού.
- Δημιουργία διασκευής (remix) πρωτότυπου ήχου για την παρουσίαση έργου.

5. Παράγωγα Σχέδια ή Καλλιτεχνικά Έργα

- Τροποποίηση υφιστάμενων γραφικών σχεδίων, λογότυπων ή έργων τέχνης για χρήση σε φοιτητικούς συλλόγους ή εκδηλώσεις του πανεπιστημίου.
- Δημιουργία νέων εκδόσεων αρχιτεκτονικών μοντέλων ή μηχανικών πρωτοτύπων βασισμένων σε προηγούμενα σχέδια.

■ Γενική Άδεια Χρήσης των έργων των φοιτητών/τριών στο ακαδημαϊκό περιβάλλον

Αναφορικά με έργα που ανήκουν αποκλειστικά σε φοιτητές/τριες, δύναται να παραχωρείται στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, βάσει της [Πολιτικής Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#), με την εκ των προτέρων συγκατάθεση ή συμμετοχή των συγγραφέων τους ([Κώδικας Δεοντολογίας Διδασκαλίας § 2.17](#)), μη αποκλειστική άδεια χρήσης τους από το Πανεπιστήμιο και από μέλη του ακαδημαϊκού, ερευνητικού και διοικητικού του προσωπικού αποκλειστικά για σκοπούς ερευνητικούς, εκπαιδευτικούς, ενημερωτικούς και προβολής του Πανεπιστημίου (όπως διδασκαλία, ανάρτηση σε αποθετήρια κ.ά.), απαγορευόμενης οιασδήποτε εμπορικής χρήσεως, με υποχρέωση ρητής αναφοράς στο όνομα του δημιουργού και με ρητή επιφύλαξη των δικαιωμάτων των φοιτητών/τριών.

Ειδικότερα, αναφορικά με τις μεταπτυχιακές και διδακτορικές διατριβές, των οποίων είναι υποχρεωτική η κατάθεση στο Ιδρυματικό Αποθετήριο [ΓΝΩΣΙΣ](#), οι φοιτητές/τριες, με γραπτή άδειά τους, παραχωρούν στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Κύπρου το μη αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης, διάθεσης και αξιοποίησης των διατριβών σε ανοικτή πρόσβαση μέσω του διαδικτύου. Στο πλαίσιο αυτό, παρέχεται στους/στις φοιτητές/τριες η δυνατότητα εφαρμογής περιορισμού πρόσβασης (**embargo**) για ποικίλους λόγους, όπως μελλοντική έκδοση ή προστασία ευαίσθητων δεδομένων.

2.1.3. ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ

■ Πότε υπάρχει συνιδιοκτησία μεταξύ φοιτητών/τριών και Πανεπιστημίου;

Φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Κύπρου που διεξάγουν επιστημονική έρευνα η οποία απαιτεί χρήση σημαντικών πόρων του Πανεπιστημίου που υπερβαίνουν τους συνήθεις πόρους που διατίθενται σε έναν φοιτητή/μία φοιτήτρια, δύναται να αναγνωρίζονται ως συνιδιοκτήτες με το Πανεπιστήμιο Κύπρου επί δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας που προκύπτουν από την έρευνα αυτή.

Σε τέτοια περίπτωση, το καθεστώς των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και της πιθανής συνιδιοκτησίας θα πρέπει να ρυθμίζεται με ειδική συμφωνία μεταξύ του/της φοιτητή/τριας και του Πανεπιστημίου.

■ Επιβλέπων/ουσα ακαδημαϊκός ως συνδημιουργός έργων προστατευόμενων από πνευματικά δικαιώματα

Ο/Η επιβλέπων/ουσα ακαδημαϊκός ή οποιοδήποτε άλλο μέλος του Πανεπιστημίου Κύπρου μπορεί να αναγνωριστεί ως συνδημιουργός (και κατά συνέπεια το Πανεπιστήμιο ως συνδικαιούχος) μόνο εφόσον η συμβολή του αφορά τη διαμόρφωση της πρωτότυπης μορφής του έργου και υπό την προϋπόθεση ότι αυτό τεκμηριώνεται επαρκώς και εμπειριστατωμένα.

Ο/Η επιβλέπων/ουσα ακαδημαϊκός δεν αναγνωρίζεται ως συνδημιουργός όταν παρέχει απλώς οδηγίες, ιδέες, κατευθυντήριες γραμμές ή όταν προβαίνει σε διορθώσεις που δεν μεταβάλλουν την πρωτότυπη μορφή του έργου ή δεν αποτελούν πρωτότυπη συμβολή στη μορφή αυτή.

■ Έργα που δημιουργούνται από δύο ή περισσότερους δημιουργούς

Στην περίπτωση έργων που παράγονται στο πλαίσιο ερευνητικών προγραμμάτων ή εργαστηριακών μαθημάτων από δύο ή περισσότερους δημιουργούς, οι δικαιούχοι του έργου καθορίζονται βάσει γραπτής συμφωνίας όλων των εμπλεκόμενων μερών, ανάλογα με τον βαθμό και το είδος της συμβολής τους.

Στην περίπτωση κοινών δημοσιεύσεων ή παρουσιάσεων μεταξύ του/της επιβλέποντα/ουσας ακαδημαϊκού και προπτυχιακού/ής, μεταπτυχιακού/ής ή διδακτορικού/ής φοιτητή/τριας, η υποβολή για δημοσίευση ή ανακοίνωση/εισήγηση θα πρέπει να έχει ρητώς συμφωνηθεί γραπτώς μεταξύ των δύο μερών. Το ίδιο ισχύει και για την αναφορά της σειράς των ονομάτων στη δημοσίευση ή ανακοίνωση/εισήγηση.

■ Παραδείγματα συνιδιοκτησίας Πανεπιστημίου και Φοιτητή/τριας

- Από κοινού συγγραφόμενα ακαδημαϊκά άρθρα, διπλωματικές ή παρουσιάσεις που δημιουργούνται με συνεργασία φοιτητών και μελών ΔΕΠ ή ερευνητικών ομάδων.

- Εκπαιδευτικό υλικό (π.χ. μαθήματα ή οπτικοακουστικό υλικό) που παράγεται σε συνεργασία.

2.1.4. ΕΠΙΛΥΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ

Σύμφωνα με την [Πολιτική Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#), κάθε διαφορά που ανακύπτει σχετικά με τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας είτε μεταξύ φοιτητών/τριών και μελών προσωπικού του Πανεπιστημίου είτε φοιτητών/τριών μεταξύ τους, επιλύεται από ειδική τριμελή Επιτροπή της οικείας Σχολής στην οποία είναι εγγεγραμμένος/-η ο/η εμπλεκόμενος/-η φοιτητής/τρια.

Η Επιτροπή εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση την οποία κοινοποιεί σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη. Η απόφαση της Επιτροπής δύναται να προσβληθεί ενώπιον της Συγκλήτου εντός 30 ημερών από την κοινοποίησή της στο θιγόμενο πρόσωπο. Η Σύγκλητος εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση, την οποία κοινοποιεί σε όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Παραβιάσεις δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας ενδέχεται να συνιστούν πειθαρχικά παραπτώματα, οπότε εφαρμόζονται οι προβλεπόμενες διαδικασίες του Πανεπιστημίου.

Η ανωτέρω διαδικασία δεν επηρεάζει καθ' οιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα δικαστικής προστασίας.

2.2. ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου αναγνωρίζεται ως κύριος των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας που δημιουργούνται:

- (α) από πρόσωπα που εργοδοτούνται από το Πανεπιστήμιο, όσον αφορά διπλώματα ευρεσιτεχνίας τα οποία δημιουργούνται ή παράγονται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και στο πλαίσιο της εργασιακής τους σχέσης, βάσει της σύμβασης εργοδότησης. Ειδικότερα, αλλά όχι περιοριστικά, από μέλη του Ακαδημαϊκού προσωπικού, καθώς και από τα λοιπά μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (π.χ. Επισκέπτες Ακαδημαϊκούς, Ειδικούς Επιστήμονες, Μεταδιδακτορικούς Ερευνητές) και από μέλη του Διοικητικού Προσωπικού,
- (β) από πρόσωπα που αναλαμβάνουν την παροχή υπηρεσίας προς το Πανεπιστήμιο, κατόπιν ανάθεσης/εντολής, όσον αφορά διπλώματα ευρεσιτεχνίας τα οποία δημιουργούνται ή παράγονται ως αντικείμενο της εν λόγω ανάθεσης/εντολής.

2.2.1. ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου αναγνωρίζεται ως κύριος των δικαιωμάτων επί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας τα οποία δημιουργούνται από μέλη του Ακαδημαϊκού προσωπικού, καθώς και από τα λοιπά μέλη του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού (π.χ. Επισκέπτες Ακαδημαϊκούς, Ειδικούς Επιστήμονες, Μεταδιδακτορικούς Ερευνητές) και από τα μέλη του Διοικητικού Προσωπικού.

■ Χρονικό πλαίσιο για τη λήψη απόφασης σχετικά με την κατοχύρωση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας

Σύμφωνα με την [Πολιτική Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου](#), το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει το αργότερο έξι (6) μήνες από την ημέρα που ο Τομέας Διαχείρισης Καινοτομίας θα λάβει τη γνωστοποίηση της παραχθείσας διανοητικής ιδιοκτησίας (ευρεσιτεχνίας, πνευματικών δικαιωμάτων κ.λπ.) για να αποφασίσει αν θα προχωρήσει στην προστασία/κατοχύρωση και τη μετέπειτα συντήρηση/εμπορική αξιοποίησή τους ή αν θα εκχωρήσει τα δικαιώματά του στους ενδιαφερόμενους δημιουργούς/εφευρέτες.

■ Τι συμβαίνει εάν το Πανεπιστήμιο επιθυμεί να προχωρήσει με αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας;

Οι επινοητές των οποίων τα ερευνητικά αποτελέσματα ανήκουν στο Πανεπιστήμιο Κύπρου δεν επιτρέπεται να συνάπτουν εμπορικές ή χρηματοδοτικές συμφωνίες με τρίτους σχετικά με αυτά τα αποτελέσματα. Τέτοιες συμφωνίες γίνονται αποκλειστικά μέσω του Τομέα Διαχείρισης Καινοτομίας της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας (ΥΥΕΚ).

■ Τι συμβαίνει εάν το Πανεπιστήμιο δεν επιθυμεί να προχωρήσει με αίτηση διπλώματος ευρεσιτεχνίας;

Σε περίπτωση που το Πανεπιστήμιο δεν επιθυμεί να προστατεύσει και να αξιοποιήσει εμπορικά την εφεύρεση ή να συνεχίσει να χρηματοδοτεί την προστασία της εφεύρεσης, ή σε περίπτωση που το αίτημα αποδέσμευσης από τον/την ερευνητή/τρια γίνει δεκτό από την Επιτροπή, ο/η εφευρέτης ή ομάδα εφευρετών αποδεσμεύονται, με γραπτή συναίνεση του Πανεπιστημίου, και δύνανται να προχωρήσουν χωρίς τη συμμετοχή του Πανεπιστημίου Κύπρου στην εμπορική αξιοποίηση της εφεύρεσης. Στην περίπτωση αυτή, το Πανεπιστήμιο Κύπρου διεκδικεί το 5% επί τυχόν μελλοντικών εσόδων.

2.2.2. ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ

Η κυριότητα των εφευρέσεων που δημιουργούνται από φοιτητές/τριες στο Πανεπιστήμιο Κύπρου ανήκει, κατ' αρχήν, στους/στις φοιτητές/τριες. Εάν οι φοιτητές/τριες αναπτύξουν μια εφεύρεση στο πλαίσιο των ακαδημαϊκών τους υποχρεώσεων, ως μέρος εργασίας μαθήματος ή κατά τον ελεύθερο χρόνο τους, χωρίς σημαντική χρήση των πόρων του Πανεπιστημίου πέραν αυτών που είναι γενικά διαθέσιμοι σε έναν φοιτητή/μία φοιτήτρια, το Πανεπιστήμιο δεν έχει δικαιώματα σε αυτήν.

Εάν η εφεύρεση δημιουργήθηκε από φοιτητή/τρια ως μέρος ενός πανεπιστημιακού ερευνητικού έργου για το οποίο απαιτείται χρήση πόρων του Πανεπιστημίου που υπερβαίνουν τους συνήθεις πόρους που διατίθενται σε έναν φοιτητή/μία φοιτήτρια, τότε το Πανεπιστήμιο δύναται να διεκδικήσει δικαιώματα επί της εφεύρεσης.

Ωστόσο, αρκετά συχνά μια εφεύρεση είναι αποτέλεσμα κοινής επινοήσης μεταξύ μέλους του ακαδημαϊκού προσωπικού ή άλλου μέλους του Πανεπιστημίου Κύπρου και φοιτητή/τριας. Στην περίπτωση αυτή, το μερίδιο συνιδιοκτησίας του ακαδημαϊκού προσωπικού ή άλλου μέλους του Πανεπιστημίου Κύπρου αναφορικά με τη συμβολή του στην επινοήση ανήκει στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Σε περίπτωση σύμβασης εργασίας μεταξύ του/της φοιτητή/τριας και του Πανεπιστημίου, η εφεύρεση που δημιουργείται στο πλαίσιο εκτέλεσης της σύμβασης ανήκει στο Πανεπιστήμιο, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά. Ομοίως, στην περίπτωση σύμβασης παροχής υπηρεσιών μεταξύ του/της φοιτητή/τριας και του Πανεπιστημίου που αφορά διανοητική δημιουργία (ανάθεση έργου), η εφεύρεση που δημιουργείται στο πλαίσιο εκτέλεσης της σύμβασης ανήκει στο Πανεπιστήμιο, εκτός αν συμφωνηθεί διαφορετικά.

Παραδείγματα συνιδιοκτησίας Πανεπιστημίου και Φοιτητή/τριας

- Φοιτητής/τρια αναπτύσσει μια νέα ιατρική συσκευή ή αλγόριθμο λογισμικού στο πλαίσιο ερευνητικού έργου που χρηματοδοτεί και επιβλέπει το Πανεπιστήμιο.

- Η εφεύρεση δημιουργείται από κοινού με χρήση σημαντικών πόρων του Πανεπιστημίου (όπως εγκαταστάσεις, εξοπλισμό) και με ουσιώδη συμβολή ακαδημαϊκού ή ερευνητικού προσωπικού.

■ Διαδικασία λήψης απόφασης σχετικά με την κατοχύρωση διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε περίπτωση συνιδιοκτησίας φοιτητή/τριας και Πανεπιστημίου Κύπρου

Ακολουθείται το ίδιο πλαίσιο που ισχύει για το Ακαδημαϊκό και Διοικητικό προσωπικό (βλ. 2.2.1).

2.2.3. ΣΥΝΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ

■ Συμφωνία Συνιδιοκτητών

Σε περίπτωση που το Πανεπιστήμιο Κύπρου αποφασίσει να προχωρήσει με την κατοχύρωση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, συμπληρώνεται και υπογράφεται η συμφωνία εφευρετών/δημιουργών ([Έντυπο 3: Έντυπο Συμφωνίας Εφευρετών Πανεπιστημίου Κύπρου](#)).

Η συμφωνία δεσμεύει τους εφευρέτες/δημιουργούς ότι το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι ιδιοκτησία του Πανεπιστημίου Κύπρου και ότι θα ενημερώνουν γραπτώς το Πανεπιστήμιο για σημαντικές εξελίξεις στη διαδικασία ή για οποιοσδήποτε αλλαγές ενδέχεται να προκύψουν (π.χ. αίτημα διαχωρισμού σε δύο διπλώματα, αλλαγή τίτλου διπλώματος, εγκρίσεις/απορρίψεις κ.ά.).

■ Συνιδιοκτησία δικαιωμάτων διπλώματος ευρεσιτεχνίας με οργανισμούς ή φορείς εκτός Πανεπιστημίου

Εάν υπάρχει συνιδιοκτησία δικαιωμάτων διπλώματος ευρεσιτεχνίας με οργανισμούς ή φορείς εκτός του Πανεπιστημίου Κύπρου, τα ποσοστά συνιδιοκτησίας καθορίζονται κατά περίπτωση με ειδική συμφωνία, βάσει της αντίστοιχης συνεισφοράς κάθε μέρους και μετά από ενημέρωση και έγκριση της Επιτροπής Καινοτομίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

■ Ποια είναι τα οφέλη από την εμπορική εκμετάλλευση ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας για τους εμπλεκόμενους εργαζόμενους ή φοιτητές/τριες;

Σε περίπτωση εμπορικής εκμετάλλευσης ενός διπλώματος ευρεσιτεχνίας και παραγωγής εσόδων, τα μέλη που συμμετείχαν στη δημιουργία του (ακαδημαϊκοί, ερευνητές/τριες, φοιτητές/τριες) ωφελούνται από το σύστημα κατανομής εσόδων. Τα έσοδα υπολογίζονται μετά την αφαίρεση όλων των εξόδων του Πανεπιστημίου για την ανάπτυξη, προστασία, προώθηση, εμπορευματοποίηση κ.ά. της εφεύρεσης και των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας. Το Πανεπιστήμιο μπορεί να παραχωρήσει άδειες εκμετάλλευσης των δικαιωμάτων σε τρίτους (συμβάσεις αδειοδότησης) ή συμβάσεις εκμετάλλευσης, με τη στήριξη του Τομέα Διαχείρισης Καινοτομίας της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας (ΥΥΕΚ).

COPY
RIGHT

2.3. ΣΗΜΑΤΑ

Τα σήματα προστατεύουν την ταυτότητα και αναγνωρισιμότητα των αποτελεσμάτων έρευνας, τεχνολογιών ή προγραμμάτων που αναπτύσσονται από μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Η προστασία του σήματος συνεπάγεται την αποκλειστική χρήση του από τον κάτοχό του, παρέχοντάς του νομική προστασία έναντι τρίτων που ενδέχεται να επιχειρήσουν να το αναπαραγάγουν ή να το χρησιμοποιήσουν χωρίς άδεια.

Οποιοδήποτε μέλος της Πανεπιστημιακής Κοινότητας επιθυμεί να καταχωρίσει σήμα σχετικό με προϊόν ή υπηρεσία που προκύπτει από ερευνητικό του έργο ή απασχόληση στο Πανεπιστήμιο, πρέπει να υποβάλει σχετικό αίτημα καταχώρισης σήματος στην Επιτροπή Καινοτομίας του Πανεπιστημίου Κύπρου, για να εξεταστεί η δυνατότητα κάλυψης των σχετικών εξόδων.

2.4. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ

Ο κύριος στόχος της προστασίας βιομηχανικού σχεδίου είναι η διασφάλιση της μοναδικής εμφάνισης ενός προϊόντος και η αποκλειστική εκμετάλλευση της αισθητικής και σχεδιαστικής μορφής του, ενώ παράλληλα διασφαλίζεται ότι ο δημιουργός μπορεί να ωφεληθεί από τον πρωτότυπο σχεδιασμό και να προστατευτεί από αντιγραφή ή μίμηση.

Η καταχώριση ενός βιομηχανικού σχεδίου αποτελεί μορφή πνευματικής ιδιοκτησίας, η οποία μπορεί να χρησιμοποιηθεί, να μεταβιβαστεί ή να παραχωρηθεί υπό μορφή άδειας.

2.5. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ

■ Μπορούν να μεταβιβαστούν τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που κατέχει το Πανεπιστήμιο Κύπρου;

Τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας που κατέχει το Πανεπιστήμιο Κύπρου μπορούν να μεταβιβαστούν ή να παραχωρηθούν σε τρίτους προς εκμετάλλευση μέσω γραπτής συμφωνίας, η οποία θα καταρτιστεί με τη στήριξη του Τομέα Διαχείρισης Καινοτομίας της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας (ΥΥΕΚ), κατόπιν έγκρισης της Επιτροπής Καινοτομίας του Πανεπιστημίου Κύπρου.

■ Πώς διαχειρίζεται το Πανεπιστήμιο Κύπρου τη διανοητική ιδιοκτησία;

Σε ό,τι αφορά τα εκμεταλλεύσιμα αποτελέσματα του Πανεπιστημίου Κύπρου που προστατεύονται από δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας, αρμόδιος για την παροχή συμβουλών για την κατάλληλη συμφωνία μεταβίβασης ή παραχώρησης άδειας (αποκλειστικής ή μη), χρήσης ή εκμετάλλευσης, ανοικτής πρόσβασης κ.ά., είναι ο Τομέας Διαχείρισης Καινοτομίας.

Ο Τομέας Διαχείρισης Καινοτομίας, ανά περίπτωση, καθοδηγεί τα ενδιαφερόμενα μέρη σε οτιδήποτε αφορά τις άδειες, υποστηρίζει τη διαδικασία διαπραγμάτευσης και συντάσσει, σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη, τη σχετική συμφωνία άδειας, την οποία ελέγχει και από νομικής πλευράς πριν από την έγκρισή της από την Επιτροπή Καινοτομίας και την υπογραφή της.

■ Πώς και από ποιον μπορείτε να ζητήσετε καθοδήγηση για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας;

Φοιτητές/τριες, ακαδημαϊκοί, ερευνητές/τριες ή μέλη του διοικητικού προσωπικού μπορούν να επικοινωνούν με τον Τομέα Διαχείρισης Καινοτομίας της Υπηρεσίας Υποστήριξης Έρευνας και Καινοτομίας (ΥΥΕΚ) για βοήθεια ή καθοδήγηση σχετικά με δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας.

3.1. ΤΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ;

Τα πνευματικά δικαιώματα περιλαμβάνουν αποκλειστική εξουσία ελέγχου πράξεων που αφορούν προστατευόμενα έργα του πνεύματος, όπως αναπαραγωγή, πώληση, μίσθωση, διανομή, δανεισμό, δημόσια έκθεση, μετάδοση, ραδιοτηλεοπτική εκπομπή, μετάφραση, προσαρμογή, δημόσια παρουσίαση και τη δυνατότητα παροχής προσβασιμότητας των έργων στο κοινό.

■ Ποιες συγκεκριμένες ενέργειες προστατεύονται από τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας;

1. **Αναπαραγωγή:** Αντιγραφή του πρωτότυπου έργου.
2. **Πώληση, Μίσθωση, Διανομή, Δανεισμός και Δημόσια Έκθεση:** Τα δικαιώματα πώλησης, μίσθωσης, διανομής, δανεισμού ή έκθεσης πρωτότυπων αντιγράφων και αντιγράφων του έργου.
3. **Δημόσια Επικοινωνία, Μετάδοση, Ραδιοτηλεοπτική Εκπομπή και Παρουσίαση στο Κοινό:** Η διάθεση του έργου στο κοινό με διάφορα μέσα, συμπεριλαμβανομένων του διαδικτύου και δορυφορικών και καλωδιακών δικτύων.
4. **Μετάφραση και Προσαρμογή:** Αλλαγές ή τροποποιήσεις του πρωτότυπου έργου.
5. **Δημόσια Παρουσίαση:** Δημόσια προβολή του έργου μέσω ενσύρματων ή ασυρμάτων μέσων.
6. **Παροχή Δημόσιας Προσβασιμότητας:** Το δικαίωμα των δημιουργών να καθιστούν τα έργα τους προσβάσιμα στο κοινό οποτεδήποτε, οπουδήποτε και με οποιονδήποτε τρόπο.

■ Μπορούν να μεταβιβαστούν ή να εκχωρηθούν τα δικαιώματα των δημιουργών;

Τα αποκλειστικά δικαιώματα των δημιουργών όσον αφορά το πρωτότυπο και τα αντίγραφα του έργου τους μπορούν να μεταβιβαστούν, να εκχωρηθούν ή να υπαχθούν σε συμβατικές άδειες.

■ Ηθικό δικαίωμα των δημιουργών

Οι δημιουργοί πρωτότυπων έργων απολαμβάνουν εξουσίες του ηθικού δικαιώματος που συνδέονται με την προσωπικότητα του δημιουργού: το δικαίωμα πατρότητας και το δικαίωμα σεβασμού της ακεραιότητας του έργου.

Ηθικό δικαίωμα πατρότητας (Right of Paternity)

Το δικαίωμα πατρότητας σημαίνει ότι ο δημιουργός έχει το δικαίωμα:

- να αναγνωρίζεται ως ο δημιουργός του έργου, και
- να απαιτεί να αναγράφεται το όνομά του όπου το έργο δημοσιεύεται, παρουσιάζεται ή αξιοποιείται.

Ηθικό δικαίωμα ακεραιότητας (Right of Integrity)

Το δικαίωμα ακεραιότητας προστατεύει τον δημιουργό από οποιαδήποτε αλλοίωση, περικοπή, τροποποίηση ή προσθήκη στο έργο του που μπορεί να θίξει την προσωπικότητά του.

■ Προστατεύει το πνευματικό δικαίωμα τις ιδέες;

Το πνευματικό δικαίωμα προστατεύει την έκφραση των ιδεών, όχι τις ίδιες τις ιδέες.

Για παράδειγμα, η ιδέα να γράψει κάποιος πρόσωπο μια εργασία σε ένα συγκεκριμένο θέμα ή να δημιουργήσει ένα λογισμικό με συγκεκριμένη λειτουργία δεν προστατεύεται. Η συγκεκριμένη εφαρμογή της ιδέας, π.χ. η συγγραφή της εργασίας ή η δημιουργία του διαγράμματος ροής του λογισμικού και η δημιουργία του πηγαίου κώδικα, μπορεί να προστατευτεί.

■ Τι συνιστά προσβολή πνευματικών δικαιωμάτων;

Προσβολή πνευματικών δικαιωμάτων τελείται όταν ένα πρόσωπο ή οντότητα εκτελεί οποιαδήποτε από τις προαναφερθείσες συγκεκριμένες ενέργειες που προστατεύονται από το πνευματικό δικαίωμα σε έργο που προστατεύεται, χωρίς την άδεια του δικαιούχου.

Η προσβολή πνευματικών δικαιωμάτων στο ακαδημαϊκό περιβάλλον μπορεί να λάβει χώρα όταν έργα που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα, όπως κείμενα, εικόνες ή λογισμικά, χρησιμοποιούνται, αναπαράγονται ή διανέμονται χωρίς εξουσιοδότηση ή χωρίς να τηρούνται οι ισχύουσες εξαιρέσεις (π.χ. παράθεση για διδασκαλία ή έρευνα) και οι όροι αδειοδότησης.

Περιλαμβάνει την χωρίς άδεια αντιγραφή ολόκληρου του έργου ή σημαντικών τμημάτων αυτού, π.χ. ενός ακαδημαϊκού εγχειριδίου, τη χωρίς άδεια διάθεση στο κοινό άρθρων ή τη χωρίς άδεια χρήση προστατευμένου λογισμικού.

3.2. ΤΙ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΩΝ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ;

■ Δικαιώματα κάτοχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε σχέση με ένα προϊόν

Ο κάτοχος διπλώματος ευρεσιτεχνίας για ένα προϊόν έχει το δικαίωμα να εμποδίσει οποιονδήποτε τρίτο από:

1. την παραγωγή του προϊόντος της προστατευόμενης εφεύρεσης.
2. την προσφορά ή την τοποθέτηση στην αγορά του προϊόντος της προστατευόμενης εφεύρεσης, τη χρήση του προϊόντος αυτού, ή την εισαγωγή/αποθήκευσή του για σκοπούς προσφοράς στην αγορά ή παρόμοια χρήση.
3. την υποκίνηση τρίτου να προβεί σε οποιαδήποτε από τις παραπάνω ενέργειες.

■ Δικαιώματα κατόχου διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε σχέση με μέθοδο

Όταν το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αφορά μέθοδο, ο κάτοχος μπορεί να εμποδίσει οποιονδήποτε τρίτο από:

1. τη χρήση της μεθόδου που αποτελεί αντικείμενο του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
2. σε σχέση με οποιοδήποτε προϊόν προκύπτει από τη μέθοδο, την εκτέλεση ενεργειών παρόμοιων με αυτές που ισχύουν για το προϊόν, ακόμη και αν το προϊόν αυτό δεν είναι δυνατόν να αποτελέσει εφεύρεση που προστατεύεται με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας.
3. την πρόκληση τρίτου να προβεί σε οποιαδήποτε από τις παραπάνω ενέργειες.

■ Δικαιώματα που παρέχει το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας όσον αφορά την προμήθεια μέσω των οποίων σχετίζονται με την εφεύρεση

Το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας παρέχει στον ιδιοκτήτη του το δικαίωμα να εμποδίσει τρίτο πρόσωπο να προμηθεύει ή να προσφερθεί να προμηθεύσει πρόσωπο (που δεν έχει το δικαίωμα να εκμεταλλεύεται την εφεύρεση), μέσα που έχουν σχέση με στοιχεία της εφεύρεσης, αποκλειστικά για διεκπεραίωση της εφεύρεσης, όταν το τρίτο πρόσωπο γνωρίζει ή είναι πασιφανές από τις περιστάσεις, ότι τα μέσα αυτά είναι κατάλληλα και επρόκειτο να χρησιμοποιηθούν για διεκπεραίωση της εφεύρεσης.

3.3. ΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΝ ΤΑ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ;

■ Τι παρέχει η καταχώριση ενός εμπορικού σήματος στον δικαιούχο του;

Η καταχώριση ενός εμπορικού σήματος παρέχει στον δικαιούχο αποκλειστικά δικαιώματα επί του εμπορικού σήματος.

■ Ποια δικαιώματα έχει ο δικαιούχος εμπορικού σήματος;

Ο δικαιούχος εμπορικού σήματος μπορεί να απαγορεύσει σε οποιονδήποτε τρίτο να χρησιμοποιεί σήματα ίδια ή παρόμοια με το εμπορικό σήμα στις συναλλαγές χωρίς τη συγκατάθεσή του, εφόσον πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Το σήμα είναι ίδιο με το εμπορικό σήμα και χρησιμοποιείται για τα ίδια προϊόντα ή υπηρεσίες.
- Το σήμα είναι ίδιο ή παρόμοιο και χρησιμοποιείται για προϊόντα ή υπηρεσίες που είναι ίδια ή παρόμοια, δημιουργώντας κίνδυνο σύγχυσης του κοινού.
- Το εμπορικό σήμα είναι γνωστό και το σήμα είναι ίδιο ή παρόμοιο, ανεξάρτητα από τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες, και η χρήση του σήματος θα οδηγούσε σε αθέμιτη εκμετάλλευση ή θα έβλαπτε τον διακριτικό χαρακτήρα του εμπορικού σήματος.

■ Σε ποιες περιπτώσεις μπορεί ο δικαιούχος ενός εμπορικού σήματος να απαγορεύσει τη χρήση του;

Ο δικαιούχος μπορεί να απαγορεύσει τις εξής πράξεις:

- Τοποθέτηση του σήματος πάνω σε προϊόντα ή στη συσκευασία τους.
- Προσφορά ή εμπορία προϊόντων με το σήμα αυτό.
- Εισαγωγή ή εξαγωγή προϊόντων με το σήμα αυτό.
- Χρήση του σήματος ως εμπορική ή εταιρική επωνυμία ή ως μέρος αυτής.
- Χρήση του σήματος σε επαγγελματικό υλικό και διαφημίσεις.
- Χρήση του σήματος σε συγκριτική διαφήμιση που παραβιάζει τις ευρωπαϊκές οδηγίες.

■ Ποια επιπλέον δικαιώματα έχει ο δικαιούχος καταχωρισμένου εμπορικού σήματος σχετικά με την εισαγωγή προϊόντων;

Ο δικαιούχος μπορεί να αποτρέψει τρίτα πρόσωπα από το να εισάγουν προϊόντα εάν αυτά δεν έχουν τεθεί σε ελεύθερη κυκλοφορία και φέρουν σήμα πανομοιότυπο με το καταχωρισμένο εμπορικό σήμα χωρίς κατάλληλη άδεια.

3.4. ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΕΠΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ Ή ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ;

■ Τι δικαιώματα αποκτά ο δικαιούχος καταχωρισμένου σχεδίου ή υποδείγματος;

Με την καταχώριση, ο δικαιούχος αποκτά το αποκλειστικό δικαίωμα χρήσης του σχεδίου ή υποδείγματος και της απαγόρευσης χρήσης του από τρίτους χωρίς τη συγκατάθεσή του. Αυτό περιλαμβάνει δικαιώματα που αφορούν την κατασκευή, προσφορά, εμπορία, εισαγωγή, εξαγωγή και αποθήκευση προϊόντων που ενσωματώνουν το σχέδιο ή υπόδειγμα.

3.5. ΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΝ ΤΑ ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ;

Το εμπορικό απόρρητο προστατεύει εμπιστευτικές και οικονομικά πολύτιμες πληροφορίες, π.χ. για εμπιστευτικά ερευνητικά δεδομένα.

■ Τι δικαιώματα αποκτά ο δικαιούχος ενός εμπορικού απορρήτου;

Ο δικαιούχος έχει δικαίωμα να απαγορεύσει την παράνομη χρήση ή αποκάλυψη. Η προστασία ισχύει όσο διατηρείται η μυστικότητα και η αξία της πληροφορίας. Δεν απαιτείται καταχώριση, αλλά αυτή εφαρμόζεται μέσω συμφωνιών και δικαστικής προστασίας.

3.6. ΤΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΝ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΠΙ ΦΥΤΙΚΩΝ ΠΟΙΚΙΛΙΩΝ;

Παρέχεται αποκλειστικό δικαίωμα στον δημιουργό μιας νέας ποικιλίας φυτού.

■ Τι δικαιώματα αποκτά ο δικαιούχος μιας φυτικής ποικιλίας;

Τα δικαιώματα καλύπτουν την παραγωγή, αναπαραγωγή, επεξεργασία, πώληση και εμπορία, εξαγωγή, εισαγωγή και αποθήκευση πολλαπλασιαστικού υλικού.

Μόνο οι καταχωρισμένες ποικιλίες προστατεύονται, μετά από επίσημο έλεγχο. Η διάρκεια προστασίας είναι έως εικοσιπέντε (25) έτη (ή τριάντα (30) έτη για ορισμένα είδη).

SCOPE OF IP

4.1. ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ (COPYRIGHT)

■ Τι είναι οι εξαιρέσεις της πνευματικής ιδιοκτησίας;

Οι εξαιρέσεις της πνευματικής ιδιοκτησίας επιτρέπουν τη χρήση έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα χωρίς να απαιτείται άδεια από τον δικαιούχο. Οι εξαιρέσεις έχουν σκοπό να στηρίξουν την εκπαίδευση, την έρευνα και τη μάθηση στα πανεπιστήμια, διατηρώντας παράλληλα τον σεβασμό προς τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας.

■ Γιατί είναι σημαντικές οι εξαιρέσεις της πνευματικής ιδιοκτησίας;

Οι εξαιρέσεις της πνευματικής ιδιοκτησίας επιτρέπουν σε φοιτητές/τριες και ακαδημαϊκούς να χρησιμοποιούν έργα που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα για ακαδημαϊκούς σκοπούς, χωρίς να παραβιάζουν τη νομοθεσία για την πνευματική ιδιοκτησία.

Οι κύριοι λόγοι είναι:

- **Προαγωγή της μάθησης και της έρευνας:** Επιτρέπει στους/στις φοιτητές/τριες να έχουν πρόσβαση και να χρησιμοποιούν το υλικό χωρίς την άδεια του δικαιούχου.
- **Πρώτηση της δίκαιης χρήσης στην εκπαίδευση:** Εξασφαλίζει ότι το προστατευόμενο περιεχόμενο μπορεί να χρησιμοποιείται για διδασκαλία, έρευνα και μελέτη υπό συγκεκριμένους όρους.
- **Δίκαιη εξισορρόπηση δικαιωμάτων:** Προστατεύονται τα συμφέροντα των δημιουργών και εξυπηρετούνται οι ακαδημαϊκές ανάγκες των φοιτητών/τριών, διδασκόντων/ουσών και ερευνητών/τριών.

■ Ποιες εξαιρέσεις της πνευματικής ιδιοκτησίας εφαρμόζονται στο ακαδημαϊκό περιβάλλον;

Οι βασικές εξαιρέσεις που αφορούν τους/τις φοιτητές/τριες στο Πανεπιστήμιο Κύπρου περιλαμβάνουν:

- **Δίκαιη χρήση (Fair dealing):** Επιτρέπει περιορισμένη καλόπιστη χρήση μέρους έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα για σκοπούς κριτικής ανασκόπησης, ατομικής χρήσης ή έρευνας.
- **Διδακτική και ερευνητική χρήση:** Επιτρέπει την χρήση έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα χάριν μόνο παραδείγματος κατά τη διδα-

σκαλία ή για την επιστημονική έρευνα, εφόσον αναφέρεται η πηγή, συμπεριλαμβανομένου του ονόματος του δημιουργού, εκτός εάν διαπιστωθεί ότι αυτό είναι αδύνατο, και εφόσον η χρήση δικαιολογείται από τον επιδιωκόμενο μη εμπορικό σκοπό, όπως π.χ. διαλέξεις και εξετάσεις. Το απόσπασμα έργου βάσει της κυπριακής νομοθεσίας ([Ο περί του Δικαιώματος Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων Νόμος του 1976 \(59/1976\)](#)) δεν δύναται να υπερβαίνει το πέντε τοις εκατό (5%) επί του συνόλου του έργου, εξαιρουμένων των έργων ποίησης.

- **Παράθεση αποσπασμάτων και παραπομπές:** Οι φοιτητές/τριες μπορούν να περιλαμβάνουν σύντομα αποσπάσματα από έργα που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα στις εργασίες και στις ερευνητικές τους μελέτες για σκοπούς κριτικής ή βιβλιοπαρουσίασης, υπό την προϋπόθεση ότι γίνεται σωστή αναφορά στην πηγή.
- **Εξόρυξη δεδομένων (Text and Data Mining):** Επιτρέπεται η εξόρυξη δεδομένων για μη εμπορική επιστημονική έρευνα, εφόσον ο ερευνητής έχει νόμιμη πρόσβαση στο περιεχόμενο που εξορύσσεται.

■ Πώς μπορούν οι φοιτητές/τριες να χρησιμοποιούν έργα που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα βάσει αυτών των εξαιρέσεων;

Οι φοιτητές/τριες στο Πανεπιστήμιο Κύπρου μπορούν να αξιοποιούν έργα που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα βάσει των εξαιρέσεων με τους εξής τρόπους:

- **Για μελέτη και έρευνα:** Χρήση αποσπασμάτων ή μέρους κειμένων, άρθρων, παρουσιάσεων διδασκόντων και πολυμέσων για μη εμπορικούς ακαδημαϊκούς σκοπούς.
- **Για παρουσιάσεις και εργασίες:** Συμπερίληψη αποσπασμάτων από βιβλία, περιοδικά ή οπτικοακουστικό υλικό με σωστή αναφορά της πηγής.
- **Για πρόσβαση μέσω της βιβλιοθήκης:** Δανεισμός και χρήση περιεχομένου που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα και διατίθεται στη βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου υπό όρους επιτρεπόμενης χρήσης.
- **Για πλατφόρμες διαδικτυακής μάθησης:** Χρήση αποσπασμάτων/μικρού μέρους έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα και παρέχονται από τους διδάσκοντες μέσω των ψηφιακών πόρων του πανεπιστημίου (π.χ. Blackboard).

- **Για χρήση σε αφίσες και συνέδρια:** Χρήση εικόνων, διαγραμμάτων ή μικρών αποσπασμάτων κειμένου σε φοιτητικά έργα ή παρουσιάσεις σε επιστημονικές εκδηλώσεις, με ορθή αναφορά της πηγής.
- **Για προσωπικά αντίγραφα μελέτης:** Δημιουργία αντιγράφου άρθρου ή κεφαλαίου βιβλίου που διατίθεται νόμιμα στη συλλογή της βιβλιοθήκης για αποκλειστικά προσωπική ακαδημαϊκή χρήση.
- **Χρήση από το διδακτικό προσωπικό μέρους** (έως 5%) έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα σε μαθήματα και διαλέξεις για σκοπούς επεξήγησης ή παραδείγματος.

■ Υπάρχουν περιορισμοί και υποχρεώσεις;

Οι φοιτητές/τριες οφείλουν να τηρούν τις εξής κατευθυντήριες γραμμές:

- **Ορθή Αναφορά της πηγής:** Να αποδίδουν πάντοτε και με ορθό τρόπο την πηγή.
- **Μη Εμπορική Χρήση:** Οι εξαιρέσεις πνευματικών δικαιωμάτων στο Πανεπιστήμιο Κύπρου ισχύουν μόνο για ακαδημαϊκούς και μη εμπορικούς σκοπούς.
- **Ποσοτικοί περιορισμοί:** Μόνο ένα μικρό μέρος (5%) του έργου μπορεί να αναπαραχθεί ή να διανεμηθεί για διδακτικούς σκοπούς χάριν παραδείγματος. Οι φοιτητές/τριες μπορούν να χρησιμοποιούν αποσπάσματα από έργα με σκοπό την άσκηση κριτικής ή βιβλιοπαρουσίασης μόνο εφόσον η έκταση του αποσπάσματος δικαιολογείται από τον σκοπό της παράθεσης του αποσπάσματος.
- **Σεβασμός Όρων Αδειών:** Ορισμένα έργα μπορεί να υπόκεινται σε ειδικούς περιορισμούς που έχουν θέσει οι εκδότες ή οι συγγραφείς.

4.2. ΔΙΠΛΩΜΑΤΑ ΕΥΡΕΣΙΤΕΧΝΙΑΣ (PATENTS)

■ Κύριες εξαιρέσεις από τα δικαιώματα διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας στον ακαδημαϊκό χώρο

Υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις που επιτρέπουν την περιορισμένη χρήση κατοχυρωμένων εφευρέσεων σε πανεπιστήμια:

- **Εξαίρεση για Πειραματικούς ή Ερευνητικούς Σκοπούς:** Τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας δεν εμποδίζουν τους φοιτητές/τριες να χρησιμοποιούν μια εφεύρεση για καθαρά πειραματικούς σκοπούς ή για επιστημονική έρευνα.
- **Εξαίρεση για Ιδιωτική και Μη εμπορική χρήση:** Επιτρέπει τη χρήση κατοχυρωμένων εφευρέσεων σε καθαρά ιδιωτικό ή προσωπικό πλαίσιο, νοουμένου ότι δεν επηρεάζει σημαντικά το οικονομικό συμφέρον του ιδιοκτήτη του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.

■ Πώς μπορούν οι φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Κύπρου να επωφεληθούν από τις εξαιρέσεις αυτές;

Οι φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Κύπρου μπορούν να επωφεληθούν από τις εξαιρέσεις αυτές με τους εξής τρόπους:

- **Για Ακαδημαϊκή Έρευνα:** Διεξαγωγή πειραμάτων και δοκιμή νέων θεωριών χρησιμοποιώντας κατοχυρωμένες εφευρέσεις.
- **Για Μαθήματα και Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες:** Ανάλυση του τρόπου λειτουργίας κατοχυρωμένων εφευρέσεων και συγκριτική αξιολόγηση με εναλλακτικές τεχνολογίες.
- **Για Καινοτομία και Ανάπτυξη:** Αξιοποίηση υφιστάμενων κατοχυρωμένων τεχνολογιών για τη δημιουργία βελτιωμένων ή εναλλακτικών λύσεων.
- **Για Επιστημονικές Δημοσιεύσεις:** Συμπερίληψη αναφορών για κατοχυρωμένες εφευρέσεις σε ερευνητικά άρθρα χωρίς ανάγκη σύναψης αδειών εκμετάλλευσης.

■ Υπάρχουν περιορισμοί και υποχρεώσεις;

Παρότι οι εξαιρέσεις στα διπλώματα ευρεσιτεχνίας παρέχουν ευελιξία, οι φοιτητές/τριες πρέπει να τηρούν τις εξής κατευθυντήριες γραμμές:

- **Μόνο για Μη Εμπορική Χρήση:** Οι εξαιρέσεις ισχύουν γενικά μόνο για ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς σκοπούς και όχι για εμπορικές δραστηριότητες.
- **Ορθή Αναφορά:** Αναγνώριση του αρχικού κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας κατά την αναφορά σε κατοχυρωμένες τεχνολογίες.

4.3. ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΣΗΜΑΤΑ (TRADEMARKS)

■ Ποιες είναι οι βασικές εξαιρέσεις από τα δικαιώματα επί εμπορικών σημάτων στο ακαδημαϊκό περιβάλλον;

Υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις που επιτρέπουν την περιορισμένη χρήση εμπορικών σημάτων σε πανεπιστήμια:

- **Εκπαιδευτική και Ερευνητική Χρήση:** Τα σήματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε ακαδημαϊκό περιεχόμενο, ερευνητικές εργασίες και σε συζητήσεις με το ακροατήριο.
- **Παρωδία και Σάτιρα:** Τα σήματα ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν σε μη εμπορικά χιουμοριστικά ή σατιρικά κείμενα και εργασίες.
- **Δημοσιογραφική Αναφορά και Σχόλια:** Μέσα ενημέρωσης ή φοιτητικές εκδόσεις μπορούν να αναπαράγουν σήματα κατά την αναφορά σε γεγονότα.

■ Πώς μπορούν οι φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Κύπρου να επωφεληθούν από τις εξαιρέσεις αυτές;

Οι φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Κύπρου μπορούν να χρησιμοποιούν νόμιμα εμπορικά σήματα με διάφορους τρόπους στο πλαίσιο των εξαιρέσεων αυτών:

- **Για Ακαδημαϊκή Έρευνα και Εργασίες:** Συμπερίληψη εμπορικών σημάτων σε μελέτες περιπτώσεων (case studies), αναφορές και παρουσιάσεις.
- **Για Διδακτικό Υλικό και Μαθήματα:** Διδάσκοντες και φοιτητές/τριες μπορούν να χρησιμοποιούν εμπορικά σήματα σε συζητήσεις και αναλύσεις για branding, marketing και το δίκαιο σημάτων.
- **Για Φοιτητικές Εκδόσεις και Μέσα:** Χρήση εμπορικών σημάτων σε άρθρα, ιστολόγια ή ενημερωτικά δελτία, χωρίς να υπονοείται όποια σύνδεση με τον δικαιούχο του σήματος.
- **Για Μη Εμπορικά Καλλιτεχνικά Έργα ή Παρωδίες:** Δημιουργία περιεχομένου που ασκεί κριτική ή σατιρίζει γνωστά σήματα.

Παραδείγματα

- Πανεπιστημιακή διάλεξη μπορεί να περιλαμβάνει λογότυπα γνωστών εταιρειών για μελέτη της στρατηγικής branding τους.
- Φοιτητική εργασία αναλύει τις στρατηγικές αγοράς εταιρειών, όπως η Nike και η Adidas, με τη χρήση των σημάτων τους.

■ Υπάρχουν περιορισμοί και υποχρεώσεις;

Πρέπει να τηρούνται οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές:

- **Αποφυγή Παραπλανητικής Παρουσίασης:** Μην αφήνετε να εννοηθεί ότι υπάρχει έγκριση ή σύνδεση με τον κάτοχο του εμπορικού σήματος.
- **Χρήση μόνο για Μη Εμπορικούς Σκοπούς:** Οι περισσότερες εξαιρέσεις ισχύουν αποκλειστικά για ακαδημαϊκή, εκπαιδευτική ή καλλιτεχνική χρήση.

4.4. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΚΑΙ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ (INDUSTRIAL DESIGNS)

■ Ποιες είναι οι βασικές εξαιρέσεις για τα βιομηχανικά σχέδια στον ακαδημαϊκό χώρο;

Υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις που επιτρέπουν την περιορισμένη χρήση βιομηχανικών σχεδίων σε πανεπιστήμια:

- **Εκπαιδευτική και Ερευνητική Χρήση:** Τα βιομηχανικά σχέδια μπορούν να χρησιμοποιούνται για ακαδημαϊκές αναλύσεις, αναφορές και εργασίες μαθημάτων.

- **Ιδιωτική και Μη Εμπορική Χρήση:** Οι φοιτητές/τριες μπορούν να μελετούν και να αναπαράγουν βιομηχανικά σχέδια για προσωπικούς εκπαιδευτικούς σκοπούς.
- **Θεμιτή Χρήση για Κριτική και Αξιολόγηση:** Τα σχέδια μπορούν να αναφέρονται σε ακαδημαϊκές κριτικές, συζητήσεις και συγκριτικές μελέτες.
- **Χρήση για Πειραματικούς Σκοπούς:** Τροποποίηση ή δοκιμή υφιστάμενων βιομηχανικών σχεδίων στο πλαίσιο ερευνητικών ή καινοτόμων έργων.

■ Πώς μπορούν οι φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Κύπρου να επωφεληθούν από αυτές τις εξαιρέσεις;

Οι φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Κύπρου μπορούν να αξιοποιήσουν τις εξαιρέσεις αυτές με τους εξής τρόπους:

- **Για Ακαδημαϊκή Έρευνα και Εργασίες:** Μελετώντας και αναλύοντας τάσεις σχεδίασης, καινοτομίας και επιπτώσεις στον κλάδο.
- **Για Διδακτικό Υλικό και Μαθήματα:** Χρησιμοποιώντας παραδείγματα βιομηχανικών σχεδίων σε συζητήσεις, αναλύσεις και παρουσιάσεις στην αίθουσα διδασκαλίας.
- **Διαγωνισμούς Καινοτομίας:** Πειραματιζόμενοι με τροποποιήσεις σχεδίων σε μη εμπορικούς πανεπιστημιακούς διαγωνισμούς.

Παραδείγματα

- Μαθήματα σχεδίασης που περιλαμβάνουν την ανάλυση καταχωρισμένων σχεδίων προϊόντων.
- Φοιτητής/τρια εξετάζει την εξέλιξη σχεδίων κινητών τηλεφώνων στο πλαίσιο ερευνητικής εργασίας.

■ Υπάρχουν περιορισμοί και υποχρεώσεις;

Παρότι οι εξαιρέσεις αυτές προσφέρουν ευελιξία, οι φοιτητές/τριες οφείλουν να τηρούν τους εξής κανόνες:

- **Χρήση μόνο για Μη Εμπορικούς Σκοπούς:** Οι εξαιρέσεις αφορούν κυρίως εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες και δεν επιτρέπουν την εμπορική εκμετάλλευση.
- **Αποφυγή Κινδύνου Προσβολής Δικαιωμάτων:** Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή ή διανομή σχεδίων με τρόπο ανταγωνιστικό προς τα δικαιώματα του κατόχου.
- **Ορθή Αναφορά:** Όταν γίνεται αναφορά ή συζήτηση για καταχωρισμένο σχέδιο, πρέπει να γίνεται η πρέπουσα αναφορά στον αρχικό δημιουργό.

4.5. ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ

■ Ποιες είναι οι εξαιρέσεις για τη χρήση ενός εμπορικού απορρήτου στο ακαδημαϊκό περιβάλλον;

Κύριες Εξαιρέσεις:

- **Ανεξάρτητη ανακάλυψη:** Αν η γνώση αποκτήθηκε ανεξάρτητα, το απόρρητο δεν παραβιάζεται.
- **Αποκάλυψη για λόγους δημόσιου συμφέροντος ή καταγγελία:** Επιτρέπεται αν αποκαλύπτεται παρανομία ή κίνδυνος για τη δημόσια υγεία.

Παραδείγματα

- Ερευνητής/τρια αναπτύσσει ανεξάρτητα χημική ένωση παρόμοια με υπάρχον εμπορικό απόρρητο.
- Άρθρο περιοδικού αναφέρεται σε διαρροή πληροφοριών για φάρμακο επικίνδυνο για τη δημόσια υγεία.

4.6. ΦΥΤΙΚΕΣ ΠΟΙΚΙΛΙΕΣ

■ Ποιες είναι οι εξαιρέσεις για τη χρήση μιας φυτικής ποικιλίας στο ακαδημαϊκό περιβάλλον;

Κύριες Εξαιρέσεις:

- **Εξαιρέση για αναπαραγωγή ("breeder's exemption"):** Επιτρέπεται η χρήση για τη δημιουργία νέων ποικιλιών.
- **Ιδιωτική και μη εμπορική χρήση:** Επιτρέπεται η χρήση για ερευνητικούς/εκπαιδευτικούς σκοπούς.
- **Εξαιρέση για πειραματισμό:** Επιτρέπεται η χρήση για πειραματικούς σκοπούς.

Παραδείγματα

- Πανεπιστήμιο διασταυρώνει προστατευμένη ποικιλία για τη δημιουργία ποικιλίας ανθεκτικής στην ξηρασία.
- Έρευνα πανεπιστημίου μελετά την αντίδραση ποικιλίας σε αλλαγές κλίματος χωρίς εμπορική εκμετάλλευση.

5.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ;

Η [Ανοικτή Πρόσβαση](#) (Open Access) αναφέρεται στη δωρεάν, χωρίς περιορισμούς, διαδικτυακή διαθεσιμότητα ακαδημαϊκής έρευνας, δημοσιεύσεων και εκπαιδευτικού υλικού.

Στο Πανεπιστήμιο Κύπρου, η Ανοικτή Πρόσβαση επιτρέπει στους/στις φοιτητές/τριες να αποκτούν γνώση χωρίς οικονομικά, νομικά ή τεχνικά εμπόδια, προωθώντας την ελεύθερη ανταλλαγή επιστημονικών πόρων.

5.2. Η ΑΝΟΙΚΤΗ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου υποστηρίζει την Ανοικτή Πρόσβαση για την ενίσχυση της ακαδημαϊκής αριστείας και της διάδοσης της γνώσης. Οι βασικοί λόγοι περιλαμβάνουν:

- **Ενισχυμένη Μάθηση:** Οι φοιτητές/τριες έχουν πρόσβαση σε ευρύ φάσμα επιστημονικού υλικού χωρίς συνδρομές.
- **Μεγαλύτερη Ορατότητα της Έρευνας:** Το έργο των φοιτητών και καθηγητών του ΠΚ μπορεί να αποκτήσει μεγαλύτερη αναγνώριση και επίδραση.
- **Ισότιμη Διάδοση Γνώσης:** Διασφαλίζεται ότι όλοι/ες οι φοιτητές/τριες, ανεξαρτήτως προέλευσης, επωφελούνται από τους ακαδημαϊκούς πόρους.
- **Συμμόρφωση με Πολιτικές Χρηματοδότησης Έρευνας:** Πολλά ερευνητικά έργα του ΠΚ χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους και απαιτούν δημοσίευση σε καθεστώς Ανοικτής Πρόσβασης.

5.3. ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ;

Η Ανοικτή Πρόσβαση μπορεί να λάβει διάφορες μορφές, όπως:

- **Χρυσή Ανοικτή Πρόσβαση (Gold Open Access):** Άρθρα που δημοσιεύονται σε περιοδικά Ανοικτής Πρόσβασης και διατίθενται δωρεάν, χωρίς συνδρομές. Κάποια περιοδικά επιβάλλουν τέλος επεξεργασίας άρθρου (APC).

- **Πράσινη Ανοικτή Πρόσβαση (Green Open Access):** Οι συγγραφείς ή το πανεπιστήμιο καταθέτουν το έργο τους σε ιδρυματικά ή θεματικά αποθετήρια, προσφέροντας δωρεάν πρόσβαση μετά από ενδεχόμενη περίοδο αποκλειστικότητας (embargo) που απαιτεί ο εκδότης.
- **Υβριδική Ανοικτή Πρόσβαση (Hybrid Open Access):** Συνδρομητικά περιοδικά που επιτρέπουν μεμονωμένα άρθρα να διατίθενται ελεύθερα εφόσον οι συγγραφείς πληρώσουν σχετικό τέλος.
- **Διαμαντένια Ανοικτή Πρόσβαση (Diamond Open Access):** Περιοδικά που προσφέρουν Ανοικτή Πρόσβαση, τόσο στους αναγνώστες όσο και στους συγγραφείς, χωρίς καμία χρέωση.
- **Αποθετήρια Προεκτυπώσεων (Preprint Repositories):** Πλατφόρμες όπου οι συγγραφείς κοινοποιούν αρχικές εκδόσεις των άρθρων τους πριν από την κρίση από ομότιμους (π.χ. arXiv, SSRN, bioRxiv).

5.4. ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ (TRANSFORMATIVE AGREEMENTS)

Οι συμφωνίες μετασχηματισμού είναι συμβάσεις μεταξύ βιβλιοθηκών/πανεπιστημίων και εκδοτών.

Συνδυάζουν την πρόσβαση στο πλήρες κείμενο/περιεχόμενο των άρθρων των περιοδικών της συμφωνίας με τη δυνατότητα δωρεάν ή με μειωμένο κόστος δημοσίευσης σε ανοιχτή πρόσβαση.

Αυτό δίνει τη δυνατότητα σε ερευνητές/τριες να διαβάσουν το πλήρες κείμενο/περιεχόμενο και να δημοσιεύουν σε καθεστώς ανοικτής πρόσβασης με μειωμένο κόστος ή και πλήρη απαλλαγή του τέλους δημοσίευσης (APCs). Το κόστος δημοσίευσης καλύπτεται από το οικείο πανεπιστήμιο του ερευνητή ή από κοινοπραξία βιβλιοθηκών.

Στόχος των συμφωνιών είναι η διάθεση της επιστημονικής δημοσίευσης με όρους Ανοικτής Πρόσβασης, η ενίσχυση της προβολής, η συμμόρφωση με τις πολιτικές χρηματοδότησης για Ανοικτή Πρόσβαση και η μείωση του κόστους δημοσίευσης.

Δικαιούχοι είναι οι συγγραφείς που είναι συνδεδεμένοι με το ακαδημαϊκό ίδρυμα και οι οποίοι αναλαμβάνουν την επικοινωνία με τον εκδότη καθ' όλη τη διάρκεια της υποβολής, αξιολόγησης και έκδοσης του άρθρου. Οι όροι της συμφωνίας διαφέρουν ανάλογα με τον εκδότη (όρια άρθρων, λίστες περιοδικών).

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου, ως μέλος της Κοινοπραξίας Κυπριακών Βιβλιοθηκών, έχει συμφωνίες μετασηματισμού με τους εκδότες ACM, ACS, CUP, DeGruyter, Emerald, OUP, Sage, Springer Nature, T&F, Wiley και ξεχωριστά με την Εταιρεία Βιολόγων (Society of Biologists) και τη Βασιλική Εταιρεία Χημείας (Royal Society of Chemistry).

5.5. ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΝΑ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΛΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΟ ΠΚ;

Οι φοιτητές/τριες μπορούν να αποκτήσουν πρόσβαση σε περιεχόμενο Ανοικτής Πρόσβασης μέσω διαφόρων πόρων που παρέχει το πανεπιστήμιο:

- **Ιδρυματικό Αποθετήριο της Βιβλιοθήκης ΠΚ:** Το Πανεπιστήμιο Κύπρου διαθέτει αποθετήριο ([ΓΝΩΣΙΣ](#)) με εκτενή συλλογή διπλωματικών εργασιών, διατριβών και ερευνών καθηγητών σε καθεστώς Ανοικτής Πρόσβασης.
- **Περιοδικά Ανοικτής Πρόσβασης:** Η βιβλιοθήκη του ΠΚ παρέχει πρόσβαση σε πληθώρα επιστημονικών περιοδικών Ανοικτής Πρόσβασης που καλύπτουν διάφορους τομείς.
- **Διεθνείς Πλατφόρμες Ανοικτής Πρόσβασης:** Το πανεπιστήμιο ενθαρρύνει τους/τις φοιτητές/τριες να χρησιμοποιούν διεθνείς βάσεις δεδομένων ανοικτής πρόσβασης, όπως το [DOAJ](#), το [PubMed Central](#) και το [arXiv](#).

5.6. ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΡΙΒΕΣ ΠΟΥ ΔΙΑΤΙΘΕΝΤΑΙ ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟΥ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΟΥ ΤΟΥ ΠΚ;

Σύμφωνα με απόφαση της Συγκλήτου (αρ. 3/2011, 19 Ιανουαρίου 2011), η κατάθεση των διδακτορικών διατριβών στο Ιδρυματικό Αποθετήριο [ΓΝΩΣΙΣ](#) είναι υποχρεωτική για όλους/ες τους/τις υποψήφιους/ες διδάκτορες του Πανεπιστημίου Κύπρου.

Οι υποψήφιοι/ες διδάκτορες, ακολουθώντας τις [σχετικές οδηγίες](#), αυτοαρχειοθετούν τη διατριβή τους και έχουν τη δυνατότητα να ορίσουν περιορισμό πρόσβασης (embargo) έως 36 μήνες, για λόγους όπως μελλοντική έκδοση, αίτηση ευρεσιτεχνίας ή προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Αντίστοιχη διαδικασία προνοείται για τους/τις μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες, οι οποίοι, σύμφωνα με απόφαση της Σχολής Μεταπτυχιακών Σπουδών (04/2020, 30 Σεπτεμβρίου 2020), υποχρεούνται να καταθέσουν την ηλεκτρονική μορφή της διατριβής τους στο Αποθετήριο [ΓΝΩΣΙΣ](#) πριν την αποφοίτησή τους.

Οι υποψήφιοι/ες μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες, ακολουθώντας τις [σχετικές οδηγίες](#), έχουν τη δυνατότητα να ορίσουν περιορισμό πρόσβασης (embargo) για λόγους όπως μελλοντική έκδοση ή προστασία ευαίσθητων δεδομένων.

Το Πανεπιστήμιο Κύπρου έχει εκδώσει [Συστάσεις για τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης](#). Στόχος των συστάσεων είναι να βοηθήσουν τους/τις φοιτητές/τριες, διδάσκοντες/ουσες και ερευνητές/τριες να ενσωματώσουν την Τεχνητή Νοημοσύνη με υπευθυνότητα στο έργο τους, διασφαλίζοντας ότι κάτι τέτοιο δεν θα υπονομεύσει αλλά, αντίθετα, θα ενισχύσει την ανθρώπινη διανοητική ανάπτυξη και την αποστολή της ανώτατης εκπαίδευσης.

6.1. ΧΡΗΣΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΤΝ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ

Η κοινότητα του Πανεπιστημίου Κύπρου ενθαρρύνεται να χρησιμοποιεί διαθέσιμα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης για την ενίσχυση της κατανόησης, τη βελτίωση της διδασκαλίας, την υποστήριξη της μάθησης και της έρευνας, καθώς και την αύξηση της παραγωγικότητας, υπό την προϋπόθεση ότι η χρήση τους συμμορφώνεται με τις ηθικές αρχές και νομικές απαιτήσεις, όπως αυτές καθορίζονται στις πολιτικές ακαδημαϊκής ακεραιότητας του Πανεπιστημίου Κύπρου, τον Κανονισμό ΤΝ της ΕΕ (EU AI Act)¹, και τις κατευθυντήριες γραμμές της [Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσης για την Ψηφιακή Εκπαίδευση 2021-2027](#)². Η χρήση αυτών των εργαλείων και των παραγόμενων αποτελεσμάτων τους πρέπει να συνδυάζεται με κριτική σκέψη, αναγνωρίζοντας τις πιθανές αδυναμίες και περιορισμούς τους.

6.2. ΠΩΣ ΜΠΟΡΕΙ Η ΧΡΗΣΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΤΝ ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙ ΤΙΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΕΣ ΚΡΙΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ;

Τα εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης θα πρέπει να χρησιμοποιούνται με σκοπό την ενίσχυση της ανθρώπινης μάθησης και/ή λήψης αποφάσεων, λειτουργώντας ως υποστηρικτικό εργαλείο που ενδυναμώνει την κριτική σκέψη και την ανεξάρτητη ανάλυση αντί να τις αντικαθιστά.

Είναι επιτακτική ανάγκη οι χρήστες/ριες να συνεχίζουν να εμβαθύνουν στο περιεχόμενο και να εφαρμόζουν τις δικές τους δεξιότητες αξιολόγησης και κριτικής ανάλυσης, χρησιμοποιώντας την ΤΝ ως έναν από πολλούς πόρους για τη λήψη των αποφάσεών τους.

6.3. ΠΩΣ ΜΠΟΡΟΥΝ ΟΙ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ/ΟΥΣΕΣ ΝΑ ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΟΥΝ ΤΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΝ ΣΕ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ;

Οι διδάσκοντες/ουσες οφείλουν να παρέχουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για την επιτρεπόμενη χρήση της ΤΝ στο διάγραμμα του μαθήματος ή στις οδηγίες που δίνουν σχετικά με τις αξιολογούμενες εργασίες ή τις εξετάσεις, σε συνάρτηση με τους στόχους και τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος, καθώς και τις κατευθυντήριες γραμμές για την προστασία της ακαδημαϊκής ακεραιότητας. Σε περιπτώσεις που η χρήση ΤΝ δεν επιτρέπεται σε αξιολογούμενες εργασίες, αυτό θα πρέπει να δηλώνεται ρητά στις οδηγίες.

Επιπλέον, οι διδάσκοντες/ουσες ενθαρρύνονται να προσαρμόζουν τις μεθόδους αξιολόγησης για τις εργασίες και τις εξετάσεις, προκειμένου να διασφαλίζεται η ακεραιότητα της διαδικασίας αξιολόγησης. Για παράδειγμα, οι κατ' οίκον εξετάσεις και οι αξιολογήσεις διπλωματικών εργασιών μπορούν, εφόσον είναι εφικτό, να αντικαθίστανται ή να συμπληρώνονται με τεστ εντός της αίθουσας διδασκαλίας ή προφορικές εξετάσεις, ώστε να περιορίζονται οι κίνδυνοι που συνδέονται με τη χρήση ΤΝ.

6.4. ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΗΛΩΝΟΥΝ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΟΤΑΝ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΝ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΝ ΣΤΙΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥΣ;

Οι φοιτητές/τριες πρέπει να δηλώνουν ρητά και με σαφήνεια τα εργαλεία ΤΝ που έχουν χρησιμοποιήσει και να περιγράφουν πώς τα ενσωμάτωσαν στη διαδικασία ολοκλήρωσης των εργασιών τους.

¹ Ευρωπαϊκή Ένωση, Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για την Τεχνητή Νοημοσύνη (AI ACT). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού, (2022). Δεοντολογικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης (ΤΝ) και δεδομένων στη διδασκαλία και τη μάθηση για εκπαιδευτικούς. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/297983>

Ενώ η ΤΝ μπορεί να υποστηρίξει τη μάθηση, ορισμένα εργαλεία ΤΝ που θεωρείται ότι ενέχουν περιορισμένο κίνδυνο απαιτούν διαφάνεια στη χρήση τους, όπως για παράδειγμα τα chatbots με ΤΝ (π.χ. ChatGPT για κατάρτιση) και οι προσαρμοστικές πλατφόρμες μάθησης (π.χ. συστήματα διδασκαλίας με ΤΝ). Εάν οι φοιτητές/τριες χρησιμοποιούν αυτά τα εργαλεία με τρόπους που επηρεάζουν άμεσα το ακαδημαϊκό τους έργο, η χρήση τους πρέπει να δηλώνεται και να παραπέμπεται ρητά.

Εάν η χρήση εργαλείων ΤΝ για εργασίες που αξιολογούνται, εξετάσεις ή μελέτες (projects) δεν καλύπτεται από τις γενικές οδηγίες, οι φοιτητές/τριες πρέπει να συμβουλευτούν τον/την διδάσκοντα/ουσα για να προσδιορίσουν τι είναι επιτρεπτό.

6.5. ΣΕ ΤΙ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΕΚΤΙΚΟΙ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΤΝ;

Οι φοιτητές/τριες πρέπει να επιδεικνύουν μεγάλη προσοχή όταν εισάγουν δεδομένα σε εργαλεία ΤΝ, αποφεύγοντας προσωπικές ή εμπιστευτικές πληροφορίες, μη αδημοσίευτα ερευνητικά δεδομένα και περιεχόμενο που προστατεύεται από πνευματικά δικαιώματα.

Επιπλέον, πρέπει να επαληθεύουν την ακρίβεια των απαντήσεων που παράγονται από ΤΝ, καθώς αυτές ενδέχεται να βασίζονται σε υπάρχον υλικό από το διαδίκτυο που μην έχει ελεγχθεί έναντι έγκυρων επιστημονικών πηγών.

6.6. ΤΙ ΠΡΟΦΥΛΑΞΕΙΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ/ΤΡΙΕΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ ΜΕ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΝ;

Η χρήση περιεχομένου που έχει παραχθεί από την ΤΝ μπορεί να θεωρηθεί λογοκλοπή αν παραβιάζει τις πολιτικές του Τμήματος ή τις οδηγίες του διδάσκοντα, ή αν δεν αντιπροσωπεύει ουσιαστική πνευματική συνεισφορά του/της φοιτητή/τριας. Η λογοκλοπή θεωρείται πειθαρχικό παράπτωμα στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

Για να αποφευχθεί η λογοκλοπή, οι φοιτητές/τριες πρέπει πάντα να αναφέρουν τις πρωτότυπες πηγές και να χρησιμοποιούν εισαγωγικά (π.χ. «αντιγραμμένο κείμενο») όταν ενσωματώνουν αυτολεξεί ή παραφράζουν περιεχόμενο που έχει παραχθεί από την ΤΝ.

Απαγορεύεται η ακριβής (αυτολεξεί) αντιγραφή από κείμενα που έχουν παραχθεί από ΤΝ. Οι διδάσκοντες/ουσες μπορούν να χρησιμοποιούν εργαλεία ανίχνευσης λογοκλοπής που εντοπίζουν περιεχόμενο που έχει παραχθεί από ΤΝ, αν και τα εν λόγω εργαλεία έχουν περιθώριο σφάλματος.

Σε περιπτώσεις λογοκλοπής, ενδέχεται να ληφθούν πειθαρχικά μέτρα σύμφωνα με τους Κανόνες Προπτυχιακής ή Μεταπτυχιακής Φοίτησης.

6.7. ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΠΟΥ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΙ ΑΠΟ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΤΝ;

Οι χρήστες εργαλείων ΤΝ έχουν αποκλειστική ευθύνη για την επιβεβαίωση της ακρίβειας, της αξιοπιστίας και της ηθικής συμμόρφωσης των παραγόμενων αποτελεσμάτων. Αυτό περιλαμβάνει την υποχρέωση κριτικής επαλήθευσης του παραγόμενου από ΤΝ περιεχομένου με βάση πρωτογενείς και έγκυρες πηγές.

Η ευθύνη αυτή επεκτείνεται, επίσης, και στα εργαλεία ή συστήματα ΤΝ που αναπτύσσονται, χρησιμοποιούνται, διανέμονται ή εισάγονται από το Πανεπιστήμιο Κύπρου, τα οποία οφείλουν να συμμορφώνονται με θεμελιώδεις αρχές, όπως η ανθρώπινη διαμεσολάβηση και εποπτεία, η τεχνική ακεραιότητα, η προστασία της ιδιωτικότητας και η διακυβέρνηση δεδομένων, η διαφάνεια, η δικαιοσύνη και η λογοδοσία.

7.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ;

Λογοκλοπή είναι η αθέμιτη ιδιοποίηση πνευματικής εργασίας ή έργων άλλων. Ο ορισμός περιλαμβάνει τη λογοκλοπή κειμένων, ιδεών, εικόνων, διαγραμμάτων, πινάκων κ.ά.

Η έννοια της λογοκλοπής περιλαμβάνει:

- α) Την αντιγραφή πρωτογενούς κειμένου ή πηγής (βιβλία, άρθρα, ιστοσελίδες και άλλες πηγές) χωρίς τη χρήση αναφοράς της πηγής.
- β) Την αντιγραφή εργασίας άλλου προσώπου και την υποβολή της από τρίτο πρόσωπο ως δικής του.
- γ) Την αντιγραφή κειμένων ή άλλων πληροφοριών από το διαδίκτυο, των οποίων ο συγγραφέας ενδέχεται να είναι άγνωστος.
- δ) Την παρουσίαση ως δικής του πρωτότυπης δημιουργίας από φοιτητή/τρια, κειμένου, μελέτης, εργασίας, εικόνων και άλλων έργων που παρήχθησαν αποκλειστικά ή ουσιαστικά από εργαλείο τεχνητής νοημοσύνης, χωρίς ουσιαστική πνευματική συμβολή από μέρος του/της.

Η ουσία της λογοκλοπής εξακολουθεί να υφίσταται ακόμη και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το άτομο έχει προχωρήσει σε κάποιες αλλαγές λέξεων ή προτάσεων.

Στον ορισμό εμπίπτει επίσης η συμπαιγνία. Σύμφωνα με τους Κανόνες Σπουδών και Φοιτητικών Θεμάτων ([Ενότητα III: Πειθαρχικοί Κανόνες Φοιτητών του 2013 έως 2017](#)) του Πανεπιστημίου Κύπρου, ως συμπαιγνία περιγράφεται «η υποβολή και παρουσίαση εργασιών ως προϊόντων αποκλειστικά ατομικής προσπάθειας εξ' ολοκλήρου αποπερατωμένης από φοιτητή/τρια, ενώ έχουν εκπονηθεί σε συνεργασία με άλλους φοιτητές/τριες». Επιπλέον, συμπαιγνία θεωρείται και η περίπτωση στην οποία ο/η φοιτητής/τρια «επανυποβάλλει δική του/της εργασία είτε εξ ολοκλήρου είτε εν μέρει που εκπονήθηκε για τις ανάγκες άλλης διαδικασίας αξιολόγησης από τον ίδιο τον/την φοιτητή/τρια».

7.2. ΕΙΔΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

■ Λογοκλοπή ολόκληρης πηγής

Η λογοκλοπή ολόκληρης πηγής αφορά την ιδιοποίηση και τη χρήση της συνολικής εργασίας ενός τρίτου προσώπου και τον ισχυρισμό ότι είναι δημιουργία του/της φοιτητή/τριας. Παραδείγματα λογοκλοπής ολόκληρης πηγής περιλαμβάνουν την αντιγραφή οποιασδήποτε εργασίας που έχει δημοσιευτεί σε άλλη πηγή (άρθρο, ιστοσελίδα, βιβλίο) και την υποβολή εργασίας που έχει ετοιμαστεί ή αγοραστεί από τρίτο πρόσωπο.

■ Μερική Αντιγραφή

Αυτό το είδος λογοκλοπής αφορά κυρίως στην αντιγραφή και επικόλληση από ηλεκτρονικές ή έντυπες πηγές, καθώς και τη χρήση βίντεο, διαγραμμάτων, φωτογραφιών ή άλλων πληροφοριών χωρίς την απαραίτητη παραπομπή. Ο/Η φοιτητής/τρια ενσωματώνει αυτούσιες εκφράσεις, παραγράφους, προτάσεις και περιεχόμενο του πρωτογενούς κειμένου χωρίς όμως να προβαίνει στην απαιτούμενη αναγνώριση της πηγής μέσω παράθεσης παραπομπών.

■ Λογοκλοπή μέσω παράφρασης

Με τον όρο παράφραση εννοείται η επαναδιατύπωση του πρωτογενούς κειμένου με τη χρήση προσωπικού λόγου. Όταν όμως η παράφραση διατηρεί το νόημα, ακόμα και αν δεν υπάρχει πρόθεση εξαπάτησης από μέρος του/της φοιτητή/τριας, αυτό συνιστά λογοκλοπή. Σε κάθε περίπτωση, όπου χρησιμοποιούνται ιδέες (μικρό ή μεγάλο κείμενο ή εικόνα ή άλλα μέσα) άλλων προσώπων (επώνυμων ή ανώνυμων) τότε απαιτείται η χρήση παραπομπών. Είτε χρησιμοποιείται αυτούσιο κείμενο είτε παράφραση είναι αναγκαίο να παρατίθενται οι ανάλογες παραπομπές στις πηγές από τις οποίες αντλήθηκε η πληροφορία.

■ Αυτολογοκλοπή (self-plagiarism)

Η αυτολογοκλοπή τελείται όταν ένα άτομο επανυποβάλλει ή επαναχρησιμοποιεί δικό του προηγούμενο έργο, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, χωρίς κατάλληλη αναφορά ή άδεια, παρουσιάζοντάς το ως νέο ή πρωτότυπο.

Αν και το έργο ανήκει στον ίδιο συγγραφέα, η χρήση του χωρίς αποκάλυψη παραβιάζει την ακαδημαϊκή δεοντολογία, καθώς παραπλανά σχετικά με την πρωτοτυπία του υποβαλλόμενου υλικού.

Παραδείγματα Αυτολογοκλοπής

1. **Επανυποβολή της ίδιας εργασίας** (ή μέρους της) σε δύο διαφορετικά μαθήματα, χωρίς να ενημερωθούν οι διδάσκοντες.

Παράδειγμα: Χρήση εργασίας που υποβλήθηκε σε μάθημα Α στο μάθημα Β χωρίς άδεια.

2. **Χρήση αποσπασμάτων ή δεδομένων από προηγούμενη δημοσίευση** σε νέα εργασία ή διπλωματική, χωρίς αναφορά στην αρχική πηγή.

Παράδειγμα: Φοιτητής/τρια ενσωματώνει τα αποτελέσματα της πτυχιακής του στη μεταπτυχιακή εργασία χωρίς να παραπέμψει στο αρχικό κείμενο.

7.3. ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΥΠΡΟΥ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΤΝ

Ενώ τα εργαλεία ΤΝ μπορούν να βοηθήσουν στην ακαδημαϊκή διεργασία, η άμεση υποβολή χωρίς επεξεργασία περιεχομένου που έχει παραχθεί από ΤΝ ως προσωπική εργασία απαγορεύεται, εκτός αν έχει εγκριθεί ρητά. Οι φοιτητές/τριες και οι ερευνητές/τριες αναμένεται ότι θα συμβάλουν ουσιαστικά στη μαθησιακή και ακαδημαϊκή διαδικασία με πρωτότυπη ανάλυση και κριτική σκέψη, ιδίως όταν χρησιμοποιούν διαδραστικά την ΤΝ για να ενισχύσουν την εργασία τους.

Επισημαίνεται, επιπλέον, ότι ορισμένα εργαλεία ΤΝ ενδέχεται να χρησιμοποιούν τεχνικές υδατογραφήματος («watermarking»), δηλαδή ενσωμάτωσης μη ορατών αναγνωριστικών στο παραγόμενο περιεχόμενο. Τα αναγνωριστικά αυτά ενδέχεται να εντοπιστούν σε ελέγχους λογοκλοπής, με τον κίνδυνο να προκύψουν στο μέλλον κατηγορίες λογοκλοπής και να υποστεί ζημιά τόσο η φήμη του Πανεπιστημίου Κύπρου όσο και του/της χρήστη/τριας. Για την αποφυγή τέτοιων κινδύνων, είναι σημαντικό να προστατεύεται η κοινότητα του Πανεπιστημίου Κύπρου και κάθε χρήστης/τρια από μελλοντικές παραβιάσεις της ακαδημαϊκής ακεραιότητας.

7.4. ΤΡΟΠΟΙ ΑΠΟΦΥΓΗΣ ΤΗΣ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗΣ

- Χρησιμοποιείτε σωστά τα πρότυπα βιβλιογραφικών αναφορών (APA, MLA, Chicago κ.ά.).
- Διαχωρίζετε ξεκάθαρα τις προσωπικές σας ιδέες από αυτές άλλων συγγραφέων.
- Χρησιμοποιείτε εισαγωγικά όταν παραθέτετε αυτούσια αποσπάσματα.
- Ανατρέξτε σε οδηγούς ακαδημαϊκής γραφής και βιβλιοθήκες για βοήθεια.
- Ελέγχετε την εργασία σας με εργαλεία ανίχνευσης λογοκλοπής πριν την υποβολή της.

7.5. ΠΕΙΘΑΡΧΙΚΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΛΟΓΟΚΛΟΠΗ

Οι ακαδημαϊκές παραβάσεις που σχετίζονται με λογοκλοπή, καθώς και η φωτοτυπική αναπαραγωγή πέραν του 10% ενός βιβλίου ή/και η κατοχή τέτοιου υλικού εντός των χώρων του Πανεπιστημίου, θεωρούνται σοβαρά πειθαρχικά παραπτώματα. Σύμφωνα με τους Κανόνες Σπουδών και Φοιτητικών Θεμάτων του Πανεπιστημίου Κύπρου ([Ενότητα III: Πειθαρχικοί Κανόνες Φοιτητών του 2013 έως 2017](#)) μπορεί να επιφέρουν ακόμη και την αποβολή από το Πανεπιστήμιο.

7.6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Ο Οδηγός της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Κύπρου με τίτλο «[Λογοκλοπή στις Σπουδές: Αναγνώριση και αποφυγή της](#)» παρέχει συνοπτική επισκόπηση του τι συνιστά λογοκλοπή, τις πιθανές συνέπειες εντοπισμού της και συμβουλές για την αποφυγή της.

Οι φοιτητές/τριες ενθαρρύνονται να συμβουλευούνται το ακαδημαϊκό προσωπικό και τον Οδηγό για θέματα παραπομπών και συγγραφής.

ΠΗΓΕΣ

- Ευρωπαϊκή Ένωση, Κανονισμός (ΕΕ) 2024/1689 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 13ης Ιουνίου 2024, για την Τεχνητή Νοημοσύνη (AI ACT). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Εκπαίδευσης, Νεολαίας, Αθλητισμού και Πολιτισμού, (2022). Δεοντολογικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη χρήση τεχνητής νοημοσύνης (TN) και δεδομένων στη διδασκαλία και τη μάθηση για εκπαιδευτικούς. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/297983>
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας - Ανοικτή Επιστήμη. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/our-digital-future/open-science_en
- Πανεπιστήμιο Κύπρου, Ιδρυματικό Αποθετήριο ΓΝΩΣΙΣ. <https://gnosis.library.ucy.ac.cy/home>
- Πανεπιστήμιο Κύπρου, Υπηρεσία Σπουδών και Φοιτητικής Μέριμνας, (2017). Κανόνες Προπτυχιακής Φοίτησης, Ενότητα III, Πειθαρχικοί Κανόνες Φοιτητών. <https://websites.ucy.ac.cy/legislation/volumeb/5.1.4.3.htm>
- Πανεπιστήμιο Κύπρου, (2019). Κώδικας Δεοντολογίας Διδασκαλίας. <https://www.ucy.ac.cy/legislation/wp-content/uploads/KD-3.pdf>
- Πανεπιστήμιο Κύπρου, (2022). Λογοκλοπή στις Σπουδές: Αναγνώριση και αποφυγή της. <https://library.ucy.ac.cy/wp-content/uploads/2024/06/plagiarism.pdf>
- Πανεπιστήμιο Κύπρου, (2025). Πολιτική Αξιολόγησης και Προστασίας της Διανοητικής Ιδιοκτησίας του Πανεπιστημίου Κύπρου. <https://www.ucy.ac.cy/legislation/wp-content/uploads/KD-6.pdf>
- Πανεπιστήμιο Κύπρου, (2025). Συστάσεις για τη χρήση της Τεχνητής Νοημοσύνης στη Διδασκαλία και στην Έρευνα. <https://www.ucy.ac.cy/ai/ucy-guidelines/>
- Κυπριακή Δημοκρατία. Ο περί Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας Νόμος του 1998. https://cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/1998_1_16/full.html
- Κυπριακή Δημοκρατία. Ο περί του Δικαιώματος Πνευματικής Ιδιοκτησίας και Συγγενικών Δικαιωμάτων Νόμος του 1976 (59/1976). https://cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/1976_1_59/full.html
- Κυπριακή Δημοκρατία. Ο περί Εμπορικών Σημάτων Νόμος. https://www.cylaw.org/nomoi/enop/non-ind/0_268/full.html
- Τμήμα Εφόρου Εταιρειών και Διανοητικής Ιδιοκτησίας. <https://www.intellectualproperty.gov.cy/gr/>
- Υφυπουργείο Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής, (2025). National Policy of the Republic of Cyprus for Open Science Practices. <https://www.gov.cy/dmrid/documents/national-policy-of-the-republic-of-cyprus-for-open-science-practices/>
- European Commission, (2025, June 10). Webinar: Understanding Copyright for Teachers, students and Educational institutions: Access and (re)use of works. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/events/understanding-copyright-webinar-teachers-and-educational-institutions>
- European Commission, (2025, June 17). Webinar: Understanding Copyright for Cultural Heritage Institutions: Museums – access and (re)use of works for distance education, research and leisure. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/events/understanding-copyright-webinar-museums>
- European Commission, (2025, June 24). Webinar: Understanding Copyright for Cultural Heritage Institutions: Libraries – access and (re)use of works for distance education, research and leisure. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/events/understanding-copyright-webinar-libraries>
- European Commission, (2025, July 2). Webinar: Understanding copyright - Webinar for research and innovation. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/events/understanding-copyright-webinar-research-and-innovation>
- European Commission, (2025, September 19). Webinar: Understanding Copyright Law for Researchers in Cyprus. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/events/understanding-copyright-law-researchers-cyprus>
- European Commission, (2025, September 25). Webinar: Copyright law - Key takeaways for all cultural heritage, research, and education institutions: Best practices, case examples and learning in practice. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/events/copyright-law-key-takeaways-all-cultural-heritage-research-and-education-institutions-best>

Πανεπιστήμιο
Κύπρου

Ιανουάριος 2026